

Názov predmetu	Občianska náuka príma
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej obce, regiónu, vlasti a Európskej únie. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti v ich obci, kraji a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti,
- uvedomovaní si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- získaní základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania
- prebratí zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Moja obec, región, vlasť, Európska únia	• Žiaci poznajú históriu i súčasnosť svojej obce i regiónu, • poznajú štátne symboly , • chápu význam EÚ pre jednotlivcov i štát, • sú schopní vážiť si svoj národ a vlasť,
Vnútorň a vonkajší život jednotlivca	• dokážu poznávať svoju osobnosť, • na základe reálneho poznania svojich silných i slabých stránok pracujú na vytváraní vlastnej osobnosti.

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: prvý v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 1 hodina

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Prvý/príma	1. Moja obec, región, vlasť, Európska únia	18
	2. Vnútný a vonkajší život jednotlivca	15

Moja obec, región, vlasť, Európska únia (18)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • pozná históriu a súčasnosť obce, v ktorej žije, • vie vysvetliť význam symbolov obce (erb, vlajka), ak ich obec má, • vie posúdiť význam obecnej kroniky pre poznanie minulosti obce a pre jej prepojenie so súčasnosťou, • pozná osobnosti obce v minulosti a dnes, • uvedomuje si význam pozitívnych vzorov z minulosti a súčasnosti pre svoj život, • buduje si pocit hrdosti na svoju obec poznaním jej prírody a pamiatok, • vie, kto je starostom (primátorom) obce, • pozná základné úlohy obecnej samosprávy, • zaujíma sa o spôsob volieb poslancov do obecného zastupiteľstva, • zúčastní sa (s rodičmi alebo učiteľmi) na zasadnutí obecného zastupiteľstva, • aktívne sa s členmi svojej rodiny zapája do organizovania akcií v obci • zúčastňuje sa zorganizovaných akciách obce, • žiak pozná históriu a súčasnosť regiónu, v ktorom žije, • vytvára si hrdosť na svoju vlasť poznaním jej minulosti, prítomnosti, pamiatok a prírody, • pozná štátne symboly • vie, ako štátnym symbolom vzdať úctu, • uvedomuje si význam európskej integrácie pre život občanov SR, • vie si vyhľadať základné informácie o EU	• História a súčasnosť mojej obce • Kronika a erb mojej obce • Významné osobnosti našej obce • Na čo som hrdá/hrdý v mojej obci a jej okolí (pamiatky, príroda) • Obecná samospráva • Verejný, kultúrny a spoločenský život v našej obci • Môj región • Moja vlasť – Slovenská republika • Štátne symboly • Európska únia • Prepojenie národnej identity s európskou identitou

• používa v praktickom živote základné informácie o EÚ, • uvedomuje si nutnosť zachovania slovenskej národnej identity s prepojením na európsku identitu, • podporuje šírenie znášanlivosti a tolerancie medzi národmi EÚ.	
--	--

Vnútny a vonkajší život jednotlivca (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • uvedomuje si spätosť ľudskej psychiky s biologickými faktormi (nervovou sústavou), • uvedomuje si, že jeho psychika je vo vývine, • pozná základné prvky psychiky – pocit, vnem, predstava • vie ich rozlíšiť, • uvedomuje si neopakovateľnosť charakteristických znakov osobnosti, • pozná základné typy osobnosti podľa temperamentu • vie zaradiť seba samého do patričnej typológie • vie rozlíšiť dva druhy pamäte (krátkodobú, dlhodobú) • chápe ich význam pre svoje vzdelávanie, • uvedomuje si súvislosť medzi pamäťou a myslením v procese učenia sa, • posudzuje základné metódy učenia • hľadá si najvhodnejšie metódy učenie pre svoju osobnosť, • vie na jednoduchom príklade odvodiť z dvoch súdov záver usudzovania, • vie rozlišovať medzi základnými emóciami • chápe dôležitosť primeraného prežívania emócií, • vie posúdiť svoje schopnosti pre niektorý typ činnosti, • vie využívať osvojené vedomosti zo psychológie vo svojom každodennom živote, • uvedomuje si vytváranie sociálnych vzťahov vo všetkých skupinách, ktorých je členom,	• Ľudská psychika • Osobnosť • Proces učenia sa • Psychológia v každodennom živote • Vytváranie sociálnych vzťahov jednotlivca v širšom prostredí • Sociálne skupiny • Sociometria skupiny • Sociálne vzťahy v triede • Sociálne zručnosti

• uplatňuje poznatky o socializácii pri svojom včleňovaní sa do sociálnych skupín, • pozná pozície a roly jednotlivcov v spoločenských skupinách, • pozná základné metódy merania sociálnych vzťahov v skupine, • rešpektuje každého člena skupiny bez ohľadu na jeho pozíciu v skupine, • vie odolávať tlaku niektorých členov skupiny. • podporuje včleňovanie sa jednotlivcov do sociálnej skupiny, • uvedomuje si súvislosť medzi vzťahmi v skupine a konaním členom sociálnej skupiny, ako aj skupiny ako celku, • ovláda základné komunikačné zručnosti • v každodennom živote používa základné komunikačné zručnosti – komunikuje, spolupracuje a rieši konflikty.	
---	--

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
Moja obec, región, vlasť, Európska únia	• informačno-receptívna, • reproduktívna metóda, • problémový výklad, • heuristická metóda, • výskumná metóda, • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• frontálna výučba, • individuálna práca žiakov, • skupinová práca žiakov,
Vnútný a vonkajší život jednotlivca	• informačno-receptívna, • reproduktívna metóda, • problémový výklad, • heuristická metóda, • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• frontálna výučba, • individuálna práca žiakov, • skupinová práca žiakov,

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Moja obec, región, vlasť, Európska únia	Kol.: Občianska výchova pre 6. ročník základných škôl, prvé vydanie. Bratislava: SPN, 2007.	- tabuľa, - e-beam, - notebook, - dataprojektor,	pracovné listy,	- internet, - knižnica,
Vnútrotný a vonkajší život jednotlivca	- Kol.: Občianska výchova pre 7. ročník základných škôl, druhé vydanie. Bratislava: SPN, 2000. - Kol.: Občianska výchova pre 7. ročník základných škôl, prvé vydanie. Bratislava: SPN, 2008.	- tabuľa, - e-beam, - notebook, - dataprojektor,	pracovné listy,	- internet, - knižnica,

VII. Hodnotenie predmetu.

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 2 známky
- 1x test - váha 2
- 1 samostatná práca (projekt, domáce úlohy, vypracované pracovné listy, ústna odpoveď)
- Odpoveď - váha 1
- Projekty, účasť na súťaži - váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Malé písomky (nové učivo + 3 učivá z opak.) - váha 1
- Seminárne práce, referáty - váha 1
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Domáca úloha, aktivity na hodinách a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Občianska náuka sekunda
Vzdelávacia oblasť	Človeka a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v spoločnosti. Vede ich k poznávaniu sociálnej štruktúry spoločnosti. Umožňuje žiakom pochopiť príčinu zmien v spoločnosti. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej angažovanosti ochrany ľudských práv.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Názov tematického celku	Všeobecné ciele	Špecifické ciele
Sociálne vzťahy v spoločnosti	• žiak vie vymenovať jednotlivé zložky obyvateľstva • žiak vie vysvetliť príčinu sociálnych zmien □ žiak zaujme stanovisko k problematike akceptácie multikultúrnosti na Slovensku	• žiak vie vymenovať prejavy sociálnych zmien v spoločnosti • žiak vysvetlí podstatu pojmu sociálna mobilita • žiak dokáže formulovať nevyhnutnosť tolerancie medzi jednotlivými rasami □ žiak dokáže definovať podstatu terorizmu a jeho prejavy • žiak vie vymenovať a popísať znaky siekt a cirkevných organizácií • žiak zaujme postoj k náboženstvu ako psychologické potrebe jednotlivca • žiak vie ilustrovať na jednotlivých prípadoch prejavy netolerancie v spoločnosti na Slovensku
Občiansky život ako proces formovania demokracie	• žiak vie vymenovať základné znaky právneho štátu • žiak pozná obsah Ústavy SR • žiak zaujme stanovisko k ochrane ľudských práv na Slovensku	• žiak dokáže popísať vývoj právneho štátu • žiak vie argumentačne podložiť nevyhnutnosť ochrany ľudských práv • žiak vie vysvetliť dôležitosť ochrany ľudských práv u detí ako bezbrannej zložky spoločenskej štruktúry • žiak pozná obsah II. hlavy Ústavy SR • žiak popíše činnosť organizácií, ktoré slúžia na ochranu ľudských práv • žiak vie porovnať ochranu ľudských práv u nás a vo svete • žiak vie analyzovať dokumenty slúžiace na ochranu ľudských práv • žiak vie vysvetliť nevyhnutnosť spojenia práv a povinností

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Sociálne vzťahy v spoločnosti	• žiaci sú si vedomí jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti • žiaci sa naučia rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie, • žiaci si vytvoria pozitívne vzťahy k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
	• žiaci získajú schopnosť využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru • žiaci vedia rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania • žiaci sa učia preberať zodpovednosť za svoje názory
Občiansky život ako proces formovania demokracie	• žiaci sú si vedomí aktívneho občianstva a osobnej angažovanosti • žiaci si uvedomujú práva a povinnosti • žiaci rešpektujú základné princípy demokracie a tolerancie, • žiaci vedia uplatňovať vhodné komunikačné prostriedky na vyjadrovanie vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov, • žiaci dokážu obhajovať vlastné postoje a obhajovať svoje práva

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: druhý v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: jedna hodina týždenne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Druhý/sekunda	1.Sociálne vzťahy v spoločnosti	13
	2. Občiansky život ako proces formovania demokracie	20

Sociálne vzťahy v spoločnosti (13)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • Žiak vie použiť informácie z dejepisu o vzniku a vývoji ľudskej spoločnosti a človeka. • Pozná základné znaky ľudskej spoločnosti. Rozlišuje medzi vidieckou a mestskou komunitou. • Žiak vie rozčleniť ľudskú spoločnosť na jednotlivé typy štruktúr • Vníma seba ako súčasť jednotlivých štruktúr spoločnosti. • Pozná základné rozvrstvenie ľudskej spoločnosti. • Vie rozlíšiť veľké spoločenské skupiny od malých. • Vie vysvetliť význam príslušnosti k sociálnej skupine pre život jednotlivca. • Žiak vie vysvetliť nutnosť sociálnych zmien. • Pozná hlavné príčiny sociálnych zmien. • Vie identifikovať dôsledky sociálnych zmien na Orave. • Pozná súvislosti medzi sociálnymi zmenami a migráciou obyvateľstva. • Vie vysvetliť príčiny a dôsledky migrácie. • Pozná možnosti zmeny postavenia jednotlivca v spoločnosti. • Žiak vie vymenovať rasy a ich znaky. • Učí sa byť tolerantný voči rasám, národom a národnostiam.	• spoločnosť, jej vznik, vývoj a charakteristika spoločnosť, človek • vývoj človeka • vývoj spoločnosti • charakteristika spoločnosti komunita • štruktúra spoločnosti a sociálne vzťahy v nej • štruktúra spoločnosti • štruktúra spoločnosti na Orave • vzťahy v spoločnosti • typy štruktúr spoločnosti • veľké spoločenské skupiny • veľké spoločenské skupiny • spoločenské vrstvy, triedy • kasty, stavy • sociálne zmeny v spoločnosti a ich príčiny • sociálne zmeny • sociálne zmeny na Orave • príčiny sociálnych zmien • prirodzený pohyb obyvateľstva • prirodzený pohyb (migrácia) obyvateľstva • príčiny, dôsledky migrácie • pohyb v rámci spoločenského rozvrstvenia • sociálna mobilita • terorizmus

Občiansky život ako proces formovania demokracie (20)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • Žiak vie vysvetliť vzťah medzi občanom a štátom. Pozná vznik a vývoj občianstva. • Vie vymenovať znaky štátu prospešného pre občana. • Žiak pozná korene občianskej spoločnosti. • Vie porovnať postavenie občanov v Aténskej demokracii a Rímskej republike. • Žiak vie použiť informácie z dejepisu o vzniku štátov. • Vie vysvetliť pojem štát. • Vie vymenovať znaky štátu. □ Žiak vie vysvetliť význam slova demokracia. □ Pozná korene demokracie. • Vie vysvetliť priamu a nepriamu demokraciu a uviesť príklady. • Žiak vie vymenovať princípy demokracie. • Vie posúdiť podľa konkrétnych situácií stav demokracie v krajine a vo svojom regióne. • Žiak vie, ako môžu občania ovplyvňovať riadenie štátu. • Rozumie pojmu politická pluralita. • Žiak vie vysvetliť čo znamená všeobecné a rovné volebné právo. • Vie vysvetliť význam slobodných volieb v demokratickej spoločnosti. • Žiak pozná rozdiel medzi parlamentnými a	• občan • občianstvo • štát • proces formovania občianskej spoločnosti • občania v starovekom Grécku □ občianska spoločnosť v rímskej republike • vývoj občianskej spoločnosti • vznik štátu • prvé štáty na svete • Aténska demokracia, Rímska republika □ štát, znaky štátu • demokracia, jej vznik a vývoj • dejiny demokracie • priama a nepriama demokracia • princípy demokracie □ čo je a nie je demokracia • občianska spoločnosť a demokratický štát • voľby • volebné právo • slobodné a čestné voľby • voľby v demokracii • parlamentné voľby • komunálne voľby

komunálnymi voľbami. • Zaujíma sa o komunálne voľby v obci. • Žiak vie rozlíšiť orgány štátnej moci od samosprávnych orgánov. • Pozná starostu svojej obce. • Zaujíma sa o činnosť obecnej samosprávy. • Pozná najdôležitejšie mimovládne organizácie v SR. • Vie rozlišovať medzi občianskymi aktivitami. • Chápe podstatu dobrovoľníckej a charitatívnej činnosti. • Zaujíma sa o možnosti pomáhať ako dobrovoľník. • Angažuje sa vo svojom užšom prostredí (škola, krúžky..). • Organizuje pomoc tým, čo ju potrebujú. □ Pozná funkcie a právomoci obidvoch parlamentov. • Zaujíma sa o ich činnosť, aktívne sa zapája do spolupráce. • Pozná meno predsedu školského parlamentu • Pozná fungovanie obvodného žiackeho parlamentu. Vie, kto zastupuje ich školský žiacky parlament v obvodnom parlamente. • Zaujíma sa o aktivity obvodného žiackeho parlamentu (vie, že sa pripravuje na aktívny občiansky život v dospelosti). • Získava zručnosti občianskeho života. • Získava zručnosti občianskeho života.	• štátna správa • samospráva • záujmové aktivity občanov • občianske združenia • mimovládne organizácie • dobrovoľnícka činnosť • charitatívna činnosť • triedny žiacky parlament • školský žiacky parlament • obvodný žiacky parlament □ Občianska participácia v širšom prostredí – v obci • účasť na zasadnutiach obecného zastupiteľstva • občianska participácia v širšom prostredí – v obci • účasť na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.
---	--

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy	Formy práce
Sociálne vzťahy v spoločnosti	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov □ Diskusia • Písomné a grafické práce

Občiansky život ako proces formovania demokracie	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov □ Diskusia • Písomné a grafické práce
---	---	--

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra a ďalšie zdroje	Didaktická technika	Materiálové výučbové prostriedky
Sociálne vzťahy v spoločnosti	SOPÓCI, J. – BÚZIK, B.: Základy sociológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1995. KEENE, M.: Svetové náboženstvá. Bratislava: Ikar, 2003.	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy
	DRÍŽA a KOL. : Občianska náuka pre 7. ročník. SPN - Mladé letá, 1997. Internet, knižnica		
Občiansky život ako proces formovania demokracie	DRÍŽA a KOL. : Občianska náuka pre 7. ročník. SPN - Mladé letá, 1997. REPÍK, B.: Ľudské práva v súdnom konaní. Bratislava: Manz, 1999. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994.	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 2 známky
- 1x test - váha 2

- 1 samostatná práca (projekt, domáce úlohy, vypracované pracovné listy, ústna odpoveď)
- Odpoveď - váha 1
- Projekty, účasť na súťaži - váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Malé písomky (nové učivo + 3 učivá z opak.) - váha 1
- Seminárne práce, referáty - váha 1
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Domáca úloha, aktivity na hodinách a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:

100% - 90%	⇒ výborný
89% - 75%	⇒ chválitebný
74% - 50%	⇒ dobrý
49% - 30%	⇒ dostatočný
29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta:

- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor

Názov predmetu	Občianska náuka tercia
Vzdelávacia oblasť	Človeka a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k orientácii žiakov v spoločnosti. Vede ich k poznávaniu odlišných foriem štátnych zriadení. Učí ich demokraticky myslieť a konať. Učí ich identifikovať prvky nedemokratických ideológií v spoločnosti, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej angažovanosti ochrany ľudských práv. Oboznamuje žiaka s právnymi dokumentmi záväznými pre Slovenskú republiku.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Názov tematického celku	Všeobecné ciele	Špecifické ciele
Občan a štát	- Žiak vie popísať príčiny vzniku štátu v dejinách - Vie vysvetliť nevyhnutnosť deľby štátnej moci - Chápe podstatu demokraticky usporiadanej spoločnosti	- Žiak vie poukázať na funkcie, ktoré zabezpečuje štát v spoločnosti - Vie uviesť dôsledky, ktoré by vyplývali z kumulácie moci v jednom orgáne - Vie vysvetliť nevyhnutnosť činnosti mimovládnych organizácií - Chápe význam zapájania sa jednotlivca do verejného života spoločnosti - Pozná obsah Ústavy SR
Občan a právo	- žiak vie vymenovať základné znaky právneho štátu - vie charakterizovať slovenský právny poriadok ako ucelený systém - vie zaradiť rozmanité životné situácie do kontextu riešenia právneho odvetvia	- žiak vie vysvetliť rozdiel medzi vnútroštátnym a medzinárodným právom - žiak vie uviesť pramene pre jednotlivé právne odvetvia - žiak vie popísať vývin právneho štátu
Základné ľudské práva a slobody	- vie analyzovať dokumenty slúžiace na ochranu ľudských práv - vie vysvetliť nevyhnutnosť spojenia práv a povinností - popíše činnosť organizácií, ktoré slúžia na ochranu ľudských práv	- vie argumentačne podložiť nevyhnutnosť ochrany ľudských práv - vie vysvetliť dôležitosť ochrany ľudských práv u detí ako bezbrannej zložky spoločenskej štruktúry - pozná obsah II. hlavy Ústavy SR - vie porovnať ochranu ľudských práv u nás a vo svete

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Občan a štát	- žiaci sú si vedomí vlastnej identity a identity druhých ľudí v štáte - žiaci si vytvárajú pozitívne vzťahy k jednotlivcom inej národnosti, ktoré stretávajú v škole, ale i mimo nej - žiaci sú si vedomí jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti
Občan a právo	- žiaci sú si vedomí aktívneho občianstva a osobnej angažovanosti - žiaci vedia uplatňovať vhodné komunikačné prostriedky na vyjadrovanie vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov

	• žiaci vedia rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá • žiaci získajú schopnosť využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru
Základné ľudské práva a slobody	• žiaci dokážu k obhajovať vlastné postoje a obhajovať svoje práva • žiaci si uvedomujú práva a povinnosti • žiaci rešpektujú základné princípy demokracie a tolerance • žiaci sa učia preberať zodpovednosť za svoje názory

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: tretí v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: jedna hodina

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Tretí/tercia	1. Občan a štát	15
	2. Občan a právo	11
	3. Základné ľudské práva a slobody	7

Občan a štát (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • Žiak vie popísať priebeh procesu vzniku štátu v dejinách. • Vie uviesť príčiny, ktoré viedli k vzniku štátu. • Vie vymenovať základné znaky štátu. • Vie popísať základné znaky štátu. • Vie určiť, v ktorých častiach sveta vznikli prvé štáty za použitia vedomosti z dejepisu. • Žiak vie vymenovať funkcie štátu. • Vie vysvetliť pojem národný štát, národ. • Vie vysvetliť rozdiel medzi národnou príslušnosťou a štátnym občianstvom. • Vie zhodnotiť nevyhnutnosť fungovania štátu. • Žiak vie vysvetliť ako a prečo je potrebné deliť štátnu moc. • Vie vymenovať jednotlivé zložky del'by štátnej moci. • Vie poukázať v histórii na príklady, keď došlo k splynutiu jednotlivých zložiek moci v rukách jednotlivca. • Žiak vie vysvetliť dôvod vytvorenia Ústavy SR.	• ako vznikol štát, • rody, kmene, riadenie spoločnosti, štátna moc, štátne orgány, štát, štátne územie, občianstvo, • štát, národ a funkcie štátu, • vonkajšia, vnútorná funkcia štátu, národ, národný štát, • del'ba štátnej moci, • del'ba moci, zákonodarná moc, výkonná moc, súdna moc, • Ústava Slovenskej republiky - základný zákon štátu , • preambula, • hlava, • zákonodarná moc, • parlament, • legislatívny proces, • zákonodarná iniciatíva, • platnosť zákona, • Zbierka zákonov SR, • výkonná moc,

• Vie popísať jednotlivé časti, ktoré tvoria Ústavu SR. • Vie rozanalyzovať obsah jednotlivých hláv. • Vie určiť, z akého historického odkazu vychádza preambula. • Žiak vie vymenovať podmienky, ktoré musia byť splnené pre možnosť byť poslancom v parlamente. • Vie vysvetliť hlavnú funkciu parlamentu v štáte. • Vie definovať jednotlivé etapy legislatívneho procesu. • Vie vymenovať orgány, ktoré majú právo zákonodarne iniciatívy. • Žiak vie vysvetliť hlavnú funkciu výkonnej moci. • Vie vymenovať subjekty, ktoré tvoria vládu. • Vie vymenovať aké právomoci má prezident voči vláde. • Na základe analýzy Ústavy SR, vie určiť, kto sa môže stať prezidentom SR. • Žiak vie vysvetliť hlavnú funkciu súdov SR. • Vie popísať sústavu súdov SR. • Vie zdôvodniť potrebu nezávislosti súdnictva. • Pozná náležitosti, ktoré musia spĺňať sudcovia na základe analýzy Ústavy SR. • Žiak vie vymenovať princípy demokracie. • Vie podľa konkrétnej situácie popísať stav demokracie v spoločnosti. • Vie vysvetliť rozdiel medzi priamou a nepriamou demokraciou. • Vie definovať pojmy politická a ekonomická pluralita. • Žiak vie porovnať monarchiu a republiku v otázke získania legitimacy moci. • Vie podľa mapy Európy vypísať, ktoré štáty sú republiky a ktoré monarchie. • Žiak vie vymenovať jednotlivé formy vlád. • Žiak vie porovnať jednotlivé formy vlád • Vie uviesť príklad krajín k jednotlivým formám vlád.	• vláda, • premiér, • ministri, • nariadenia vlády, • prezident , právomoci, • súdna moc, • Ústavný súd, • Najvyšší súd Slovenskej republiky, • nezávislé súdnictvo, • demokracia, • princípy demokracie, • priama a nepriama demokracia, • štátne zriadenie, • monarchia, • republika, • demokratické a nedemokratické formy vlád, • parlamentná, kabinetná, prezidentská forma vlády, • aristokracia, • plutokracia, • oligarchia, • monokracia, • občianska spoločnosť a demokratický štát, • mimovládne organizácie, • ekonomické a neekonomické nátlakové skupiny, • lobbizmus.
---	--

• Vie s využitím vedomostí z dejepisu nájsť v dejinách jednotlivé formy vlád. • Žiak vie vysvetliť aký je rozdiel medzi politickými stranami a mimovládnyimi organizáciami. • Vie popísať funkciu mimovládnych organizácií. • Vie vymenovať jednotlivé druhy mimovládnych organizácií. • Vie zaujať postoj k lobbizmu na Slovensku.	
---	--

Občan a právo (11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • Žiak vie vysvetliť pojem právny štát. • Vie popísať vývin právneho štátu v dejinách. • Vie vymenovať základné charakteristiky právneho štátu. • Vie zhodnotiť nevyhnutnosť ochrany právneho štátu. • Žiak vysvetliť rozdiel medzi tradíciou, náboženskou a právnou normou. • Vie zdôvodniť potrebu týchto odlišností. • Žiak vie vysvetliť pojem právna sila. • Vie popísať hierarchické usporiadanie právnych predpisov. • Vie uviesť časti slovenského právneho systému a uviesť ich do systému vnútroštátneho a verejného práva. • Žiak vie uviesť prameň trestného práva. • Chápe rozdiel medzi priestupkom a trestným činom ako protiprávnym konaním. • Vie vymenovať druhy trestov. • Vie popísať postup orgánov činných v trestnom konaní pri trestnom čine. • Vie vysvetliť rozdiel medzi väzbou a zadržaním. • Žiak vie uviesť prameň občianskeho práva. • Vie vysvetliť formy právnej spôsobilosti fyzickej osoby. • Vie poukázať na jednotlivé prípady rozmanitých vzťahov, kde je možná aplikácia občianskeho práva.	• štát a právo, • právny štát, • právna istota, • prezumpcia nevinny, • spravodlivý súdny proces, • policajný štát, • pravidlá, • právne normy, • morálne a náboženské normy, záväznosť a vynútiteľnosť právnych noriem, • Zbierka zákonov SR, • právny poriadok, • právny predpis, • odvetvia práva, • verejné právo, • súkromné právo, • právny systém, • trestné právo, • trestný zákon, • trestný čin, • mladistvý, • priestupok, • páchatel', • spolupáchatel', • zadržanie, • väzba, • obvinený, • obžalovaný, • odsúdený, • deliktuálna zodpovednosť, • Občiansky zákonník, • občianske právo,

• Žiak vie uviesť prameň rodinného práva. • Vie uviesť podmienky, ktoré musia byť splnené, aby bolo uzavreté platné manželstvo. • Vie vysvetliť aké povinnosti majú voči sebe rodičia a deti. • Vie zaujať postoj k problematike adopcie. • Žiak vie vymenovať orgány, ktorým je zverená aplikácia práva. • Žiak vysvetlí pojem aplikácia práva. • Vie zdôvodniť nevyhnutnosť opravných prostriedkov.	• fyzická osoba, • spôsobilosť na práva a povinnosti, • spôsobilosť na právne úkony, • rodinné právo, • Zákon o rodine, • manželstvo, • náhradná rodinná výchova, • práva a povinnosti rodičov a detí, • aplikácia práva, • súdne konanie, • prokurátor, • advokát, • senát, • rozsudok odvolanie, • polícia, • advokát, • notár, • komerční právnik.
---	--

Základné ľudské práva a slobody (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • Žiak vie vysvetliť prečo je dôležité a užitočné poznať svoje práva. • Žiak vie určiť hranice svojej slobody. • Žiak vie vysvetliť pojem ľudské práva. • Žiak vie rozdeliť ľudské práva na jednotlivé generácie. • Vie vymenovať niektoré dokumenty v dejinách, ktoré sa zaoberajú ochranou ľudských práv. • Žiak vie vymenovať základné vlastnosti ľudských práv. • Žiak vie vymenovať základné dokumenty ochrany ľudských práv. • Na základe analýzy vie popísať obsah listín. • Vie zdôvodniť prečo II. hlava Ústavy SR je pre občanov najdôležitejšia. • Pozná organizácia zaoberajúce sa ochranou ľudských práv. • Žiak vie uviesť, ktoré dokumenty obsahujú základné práva detí. • Vie s pomocou mapy sveta uviesť krajiny, ktoré nedodržiavajú práva dieťaťa.	• ľudské práva a slobody, • hranice slobody, • rovnosť práv, • osobné a politické práva, ekonomické, sociálne a kultúrne práva, • neodňateľnosť, • nepremlčateľnosť, • nezrušiteľnosť, zodpovednosť, povinnosť, • základné dokumenty ľudských práv, • Charta OSN, • Všeobecná deklarácia ľudských práv, • Európsky dohovor ľudských práv, • Rada Európy, • občianske práva, • Listina základných práv a slobôd, • Základné práva detí podľa Dohovoru o právach dieťaťa, • Deklarácia práv dieťaťa, • Dohovor o právach dieťaťa,

• Pozná organizácie ochraňujúce práva detí. • Na základe analýzy dokumentov vie vymenovať základné práva detí. • Žiak vie vymenovať rôzne druhy predsudkov. • Vie vysvetliť pojem diskriminácia, či už zjavnú alebo skrytú. • Vie zdôvodniť nevyhnutnosť základných práv a slobôd pre všetkých ľudí. • Vie vysvetliť rozdiel medzi rovnosťou a rovnakosťou. • Vie ilustrovať na príkladoch predsudok, nepochopenie odlišnosti, nerešpektovanie odlišnosti, diskrimináciu. • Žiak vie uviesť, čo všetko ovplyvňuje spotrebiteľa pri kúpe. • Žiak vie popísať postup pri reklamácii. • Žiak pozná inštitúcie zaoberajúce sa ochranou spotrebiteľa. • Vie zdôvodniť nevyhnutnosť záručnej lehoty.	• rovnosť, • rovnakosť, • predsudok, • nerovnosť, • ochrana spotrebiteľa, • spotrebiteľ, • spotrebiteľské práva, • cena tovaru, • kvalita tovaru, • doklad o kúpe.
--	---

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy	Formy práce
Občan a štát	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Diskusia
Občan a právo	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov • Diskusia • Písomné a grafické práce
Základné ľudské práva a slobody	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov • Diskusia • Písomné a grafické práce

	vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	
--	---	--

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra a ďalšie zdroje	Didaktická technika	Materiálové výučbové prostriedky
Občan a štát	DROZDÍKOVÁ, A. – ĎURAJKOVÁ, D. – KRSKOVÁ, A.: Občianska náuka pre 8. ročník. SPN - Mladé letá, 2006. TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. Internet, knižnica	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy
Občan a právo	DROZDÍKOVÁ, A. – ĎURAJKOVÁ, D. – KRSKOVÁ, A.: Občianska náuka pre 8. ročník. SPN - Mladé letá, 2006. REPÍK, B.: Ľudské práva v súdnom konaní. Bratislava: Manz, 1999. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001.	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy
Základné ľudské práva a slobody	DROZDÍKOVÁ, A. – ĎURAJKOVÁ, D. – KRSKOVÁ, A.: Občianska náuka pre 8. ročník. SPN - Mladé letá, 2006. REPÍK, B.: Ľudské práva v súdnom konaní. Bratislava: Manz, 1999.	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 2 známky
- 1x test - váha 2
- 1 samostatná práca (projekt, domáce úlohy, vypracované pracovné listy, ústna odpoveď)
- Odpoveď - váha 1
- Projekty, účasť na súťaži - váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Malé písomky (nové učivo + 3 učivá z opak.) - váha 1
- Seminárne práce, referáty - váha 1
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Domáca úloha, aktivity na hodinách a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chváľitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Občianska náuka kvarta
Vzdelávacia oblasť	Človeka a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Ekonomika ako voliteľný predmet má žiakom sprostredkovať potrebné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti, pomocou ktorých získajú základnú orientáciu vo fungovaní ekonomického systému spoločnosti. Žiaci nadobudnú schopnosť narábať so základnými ekonomickými kategóriami, pojmami, procesmi a javmi, s ktorými sa budú stretávať v každodennom živote. Ekonomika je veľmi dôležitý predmet najmä v súčasnom svete, keď je pre každého človeka dôležité orientovať sa v základných životných situáciách a keď musí robiť každodenné ekonomické rozhodnutia.

Ekonomika má významnú úlohu v procese prípravy žiaka nielen na získanie teoretických ekonomických poznatkov, ktoré budú ďalej rozvíjať na vysokých školách, ale aj nadobudnutie určitých zručností a postojov, ktoré sa týkajú ekonomického života spoločnosti, každodenného života občana v nej, aby získali praktické zručnosti spojené s využívaním ekonomických ukazovateľov a právnych noriem.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Názov tematického celku	Všeobecné ciele	Špecifické ciele
Základy ekonomiky a ekonómie	- Žiak je schopný vyjadriť vlastnými slovami podstatu ekonómie ako vedy, - získava základné vedomosti o ekonomickom fungovaní spoločnosti, - rozumie cieľom a podstate výrobného procesu - vie zostaviť rebríček ľudských potrieb - vie vysvetliť, ako môže využiť poznatky z ekonómie vo svojom súkromnom živote.	- vie definovať pôvod slova ekonómia, - dokáže vlastnými slovami vyjadriť slovné spojenie homo economicus, - vie uviesť vzťah medzi ekonómiou a ekonomikou, - vie charakterizovať výrobné faktory - vie aplikovať Maslowovu pyramídu potrieb na pracovnú oblasť - vie charakterizovať ekonomiku SR, - vie na príklade SR charakterizovať prechod z centrálne riadenej ekonomiky na zmiešanú (sociálno-trhovú), vysvetliť úlohu konkurencie v trhovej ekonomike,
Trhový mechanizmus	- vie analyzovať pojmy trhový mechanizmus, trh, ceny, ponuky, dopyt - vie analyzovať príčiny zlyhávania trhového mechanizmu a zdôvodniť potrebu zásahov štátu do ekonomiky	- vie objasniť princípy fungovania trhu na príkladoch vzťahu medzi dopytom, ponukou a cenou - vie preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu,
Základné formy podnikania	vie definovať personálne a kapitálové spoločnosti, k.s., a.s., s.r.o., družstvá, živnosti	vie porovnať výhody a nevýhody živností a spoločností s ručením obmedzeným, ako najčastejších foriem podnikania.

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Základy ekonómie a ekonomiky	- Žiak rozvíja schopnosť naučiť sa učiť. - vie uplatniť iniciatívnosť a podnikavosť, - rozvíja sociálne a personálne kompetencie, - rozvíja spoločenské a občianske kompetencie
Trhový mechanizmus	- odvodiť všeobecné zákonitosti na základe poznania princípu a ovplyvňujúcich faktorov, - získavať informácie z diagramov, schém, tabuliek, posúdiť súčasnú ekonomickú situáciu u nás i v rôznych častiach sveta
Základné formy podnikania	- dokáže aplikovať a hodnotiť ekonomické informácie - dokáže rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií ekonomického rázu v bežnom živote, napr. analyzovať makroekonomické ukazovatele a výsledky hospodárenia,

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: jedna hodina

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý/kvarta	1. Základy ekonómie a ekonomiky	15
	2. Trhový mechanizmus	9
	3. Základné formy podnikania	9

Základy ekonómie a ekonomiky (15)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie definovať pôvod slova ekonómia, - dokáže vlastnými slovami vyjadriť slovné spojenie homo economicus, - je schopný vyjadriť vlastnými slovami podstatu ekonómie ako vedy, - vie vysvetliť vzťah medzi potrebami a statkami, - vie vysvetliť pojem vzácnosť, - dokáže zdôvodniť význam ekonómie pre jednotlivca, - vie vysvetliť slovo ekonómia, - vie uviesť vzťah medzi ekonómiou a ekonomikou, - vie vysvetliť pojmy mikroekonómia, mikroekonomika, - vie na príkladoch vysvetliť, ktoré problémy rieši mikroekonómia a ktoré makroekonómia,	- základné ekonomické pojmy, - uspokojovanie ľudských potrieb, - výrobný proces, - výrobné zdroje, - vzácnosť výrobných zdrojov, rozhodovací proces, - výber, alternatívne náklady, - ekonómia, - ekonomika, - mikroekonómia, - makroekonómia, - ľudské potreby, - Maslowova hierarchia potrieb, - zmysel ľudských potrieb, - výroba, - výrobca,

• vie určiť rozdiel medzi pozitívnou a normatívnou ekonómiou a uviesť príklady, • vie na základe analýzy textov určiť, či ide o makroekonomickú, alebo mikroekonomickú problematiku, • na základe analýzy textov určiť, či ide o výroky pozitívnej, či normatívnej ekonómie, • vie zostaviť rebríček ľudských potrieb, • vie vysvetliť pojmy potreby a statky, • vie vysvetliť význam ľudských potrieb, • vie vysvetliť Maslowovu pyramídu potrieb, • vie aplikovať Maslowovu pyramídu potrieb na pracovnú oblasť, • vie definovať slová výroba, výrobca, produkt, • dokáže vlastnými slovami vyjadriť konkurencieschopnosť, • vie definovať slová spotreba, spotrebiteľ, • dokáže vlastnými slovami vyjadriť súkromná spotreba a verejná spotreba, • vie uviesť príklady na súkromnú a verejnú spotrebu, • vie vymenovať základné typy ekonomík, • vie porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok, • vie charakterizovať ekonomiku založenú na tradíciách a zvykoch, trhovú, zmiešanú a príkazovú ekonomiku, • vie vymenovať výhody a nevýhody trhovej ekonomiky, • vie uviesť príklady štátov s trhovou ekonomikou, • vie vymenovať výhody a nevýhody príkazovej ekonomiky, • vie uviesť príklady štátov s príkazovou ekonomikou, • vie vymenovať výhody a nevýhody zmiešanej ekonomiky, • vie uviesť príklady štátov s zmiešanou ekonomikou, • vie charakterizovať ekonomiku SR,	• produktivita práce, • produkt, • konkurencieschopnosť, • spotrebiteľ, • spotreba, • súkromná spotreba, • verejná spotreba, • základné ekonomické otázky, • Čo vyrábať? • Pre koho vyrábať? • Ako vyrábať? • typy ekonomík, • ekonomika založená na tradíciách a zvykoch, • trhovú ekonomiku, • príkazová ekonomika, • zmiešaná ekonomika, • trhovú ekonomiku, • pozitíva a negatíva trhovej ekonomiky, • pozitíva a negatíva príkazovej ekonomiky, • pozitíva a negatíva zmiešanej ekonomiky, • význam ekonomie a ekonomiky pre jednotlivca, • trhovú ekonomiku, konkurencia, ekonomické inštitúcie.
---	---

• vie na príklade SR charakterizovať prechod z centrálne riadenej ekonomiky na zmiešanú (sociálno-trhovú), vysvetliť úlohu konkurencie v trhovej ekonomike, • vie vysvetliť, ako môže využiť poznatky z ekonómie vo svojom súkromnom živote.	
---	--

Trhový mechanizmus (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie definovať pojem trhový mechanizmus, trh, ceny, ponuky, dopyt, • analyzovať príčiny zlyhávania trhového mechanizmu a zdôvodniť potrebu zásahov štátu do ekonomiky, • vie definovať pojem trh, • vie na príkladoch rozlíšiť jednotlivé typy trhov a stručne ich charakterizovať, • vie opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu, • vie charakterizovať domácnosť, firmy a štát ako subjekty trhu, • vie charakterizovať pojmy práca, pôda, kapitál, renta, úrok, úver, • vie definovať pojem mzda, • vie vymenovať formy mzdy, • vie porovnať jednotlivé formy mzdy, • vie objasniť princípy fungovania trhu na príkladoch vzťahu medzi dopytom, ponukou a cenou, • vie určiť faktory, ktoré ovplyvňujú zmeny ponuky a dopytu, • vie preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu, • vie analyzovať príčiny zlyhávania trhového mechanizmu a zdôvodniť potrebu zásahov štátu do ekonomiky, • vie charakterizovať pojem konkurencia, • vie na základe príkladov uviesť dokonalú a nedokonalú konkurenciu, • vie charakterizovať nedostatky a nedokonalosti trhu, • rozumie pojmu konkurencia a vie rozlišovať formy nedokonalej konkurencie, • vie vysvetliť vznik peňazí,	• trhový mechanizmus, • tvorby ceny, ponuky a dopytu, • trh, • druhy trhov, • domácnosti, firmy, štát • práca, • pôda, • kapitál, • mzda, • pôda, • renta, • kapitál, • úrok, • úver • cena, • ponuka, • dopyt, • mzda, • tvorba ceny ponuky a dopytu, • konkurencia, • produktivita práce, • dokonalá a nedokonalá konkurencia, • konkurencieschopnosť, • peniaze a finančné inštitúcie v trhovej ekonomike, • funkcie peňazí, • vývoj peňazí, • banky, • sporiteľne, • poisťovne, • nebankové subjekty, • rodinný rozpočet, • štátny rozpočet.

• vie vysvetliť formy a funkcie peňazí v modernej zmiešanej ekonomike, • vie na konkrétnych príkladoch určiť rôzne možnosti použitia peňazí, • vie posúdiť výhody a nevýhody rôznych možností použitia peňazí, • vie definovať pojmy banka, nebanková spoločnosť, úver, úrok, • vie uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov, • vie určiť pozíciu centrálnej banky v bankovej sústave a jej hlavné úlohy, • vie vysvetliť, aké bankové operácie vykonávajú obchodné banky a poisťovne, • vie charakterizovať rôzne produkty vybraných bankových a nebankových subjektov, • je schopný zaujať postoj k rôznym druhom úverov bankových i nebankových spoločností, • dokáže vysvetliť pojmy rozpočet, rodinný rozpočet, príjmy, výdavky, deficit, prebytok, multiplikačný efekt, • vie vymenovať druhy rozpočtov, • vie porovnať deficitný, vyrovnaný a prebytkový rozpočet, • dokáže vytvoriť deficitný rodinný rozpočet, pričom zohľadní multiplikačný efekt.	
---	--

Základné formy podnikania (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie definovať podnik, podnikanie • vie uviesť rozdiely medzi fyzickou a právnickou osobou • vie charakterizovať zisk a stratu • vie definovať podnik, podnikanie • vie vymenovať druhy podnikov • vie charakterizovať rôzne druhy podnikov • vie definovať živnosť • vie charakterizovať druhy živností • vie uviesť, ako postupovať pri založení živnosti,	• základné formy podnikania • podnik, • podnikanie, • fyzická a právnická osoba, • zisk, • strata • podnik, • druhy podnikov • živnosti • druhy živností • obchodné spoločnosti

• vie posúdiť výhody a riziká podnikania v porovnaní so zamestnaním, • vie definovať personálne a kapitálové spoločnosti, k.s, a.s., s.r.o. ,družstvá, • vie uviesť, ako postupovať pri založení obchodných spoločností, • vie porovnať výhody a nevýhody živností a spoločností s ručením obmedzeným, ako najčastejších foriem podnikania. • vie vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií. • vie na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry, • vie zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti, • vie vysvetliť špecifiká trhu práce, • vie porovnať záujmy subjektov na trhu práce, • vie preukázať praktickú orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce.	• personálne a kapitálové spoločnosti, k. s , a.s., s.r.o. , • družstvá • svet práce • pohovor, • životopis, • motivačný list, • úrad práce, • nezamestnanosť, • trh práce.
---	---

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy	Formy práce
Základy ekonómie a ekonomiky	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Diskusia
Trhový mechanizmus	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov • Diskusia • Písomné a grafické práce
Základné formy podnikania	• Výkladovo – ilustratívna • Dialogická • Heuristická • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a	• Frontálna výučba • Individuálna práca žiakov • Skupinová práca žiakov • Diskusia • Písomné a grafické práce

	digitálnych technológií	
--	-------------------------	--

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra a ďalšie zdroje	Didaktická technika	Materiálové výučbové prostriedky
Základy ekonómie a ekonomiky	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik/ Hospodárske noviny	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy
Trhový mechanizmus	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik/ Hospodárske noviny	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy
Základné formy podnikania	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik/ Hospodárske noviny,	Tabuľa, notebook, dataprojektor	Pracovné listy

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 2 známky
- 1x test - váha 2
- 1 samostatná práca (projekt, domáce úlohy, vypracované pracovné listy, ústna odpoveď)

- Odpoved' - váha 1
- Projekty, účasť na súťaži - váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Malé písomky (nové učivo + 3 učivá z opak.) - váha 1
- Seminárne práce, referáty - váha 1
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Domáca úloha, aktivita na hodinách a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta:

- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Občianska náuka 2.ročník, sexta
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojím obsahom pomáhal žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, s činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu ako určité laboratórium ľudského myslenia.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Žiaci:

- pochopia jedinečnosť a neopakovateľnosť každého človeka v spoločnosti,
- utvoria si vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- akceptujú vlastnú osobnosť a osobnosť druhých ľudí,
- rešpektujú a uplatňujú mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania a prebratie zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania,
- zorientujú sa v spoločenských, politických a právnych faktoch, tvoriacich rámec každodenného života,
- uvedomia si práva a povinnosti občana Slovenskej republiky,
- rešpektujú základné princípy demokracie a tolerance,
- uplatnia vhodné komunikačné prostriedky k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov, k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- nadobudnú rešpekt ku kultúrnym, náboženským a iným odlišnostiam ľudí a spoločenským,

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Človek ako jedinec	• Utvárať vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí. • Realisticky sebapoznávať a sebahodnotiť. • Akceptovať vlastnú osobnosť a osobnosti druhých ľudí.
Človek a spoločnosť	• Utvárať vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti.
Základné ekonomické problémy a ich riešenie	• Kriticky hodnotiť informácie. • Vedieť zhodnotiť fungovanie trhu.
Trhový mechanizmus	• Vedieť zhodnotiť fungovanie trhu.
Trh práce	• Dokázať si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy.

Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad	• Vedieť získať a využiť informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach. • Ovládať informačné technológie.
Svet práce	• Byť flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny. • Vedieť prezentovať sám seba a výsledky svojej práce. • Dokázať kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj.
Človek a politika	• Uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie. • Zainteresovane sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života, zaujímať k nim stanoviská. • Pripravovať sa do zapájania sa do verejného života. • Poznať optimálnu formu a spôsob komunikácie. • Uvedomovať si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam. • Rešpektovať odlišné názory.
Človek a právo	• Správať sa k iným ľuďom zodpovedne a mravne. • Dodržiavať základné pravidlá slušnosti, konať čestne. • Nie byť zodpovedný za svoje správanie a prácu. • Dokázať odhadnúť a korigovať dôsledky vlastného správania a konania.
Aktualizácia učiva	• Vedieť aktívne komunikovať a pracovať s údajmi. • Práca s IKT

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: druhý vo štvorročnej/šiesty v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: Dve hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Druhý ročník a sexta	1. Človek ako osobnosť	11
	2. Človek a spoločnosť	9
	3. Základné ekonomické problémy a ich riešenie	12
	4. Finančná gramotnosť	6
	5. Človek a politika	15
	6. Človek a právo	12

Človek ako osobnosť (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vysvetliť predmet skúmania psychológie, • rozlíšiť medzi pojmami psychický a psychologický, • vysvetliť pojmy psychika, prežívanie a správanie, • opísať, čo vplýva na vnímanie a poznávanie človeka,	• podstata ľudskej psychiky • psychológia • psychika • prežívanie, správanie • psychologické disciplíny • psychické javy osobnosti • osobnosť, psychické procesy • stavy a vlastnosti

• na príkladoch rozlíšiť základné psychologické disciplíny, • uviesť príklady životných situácií, v ktorých možno využiť psychologické poznatky, • kriticky posúdiť význam psychologických poznatkov pre jedinca, • vlastnými slovami definovať pojem osobnosť, • rozlíšiť tri skupiny psychických javov (procesy, stavy, vlastnosti), • na príkladoch rozlíšiť psychické procesy, • konkretizovať na príkladoch, ako sa psychické procesy prejavujú v prežívaní a správaní ľudí, • kriticky posúdiť význam psychologických poznatkov pre jedinca, • vlastnými slovami definovať pojem temperament, • vysvetliť príčiny a prejavy typových odlišností medzi ľuďmi, • na príkladoch rozpoznať prejavy ľudí rôzneho temperamentu, • rozlišovať typológiu osobnosti Hippokrata a Junga, • aplikovať na príklade získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí a pri voľbe profesijnej orientácie. • kriticky posúdiť význam psychologických poznatkov pre jedinca, • vytvoriť psychologické profily vybraných profesií podľa rôznych druhov temperamentu, • identifikovať príznaky stresu, • poznať zásady duševnej hygieny, • prezentovať vhodné spôsoby vyrovnávania sa s náročnými životnými situáciami. • definovať pojmy stres, stresor, • identifikovať príčiny stresu, • rozpoznať stresory, ktoré determinujú správanie, • uviesť dôsledky stresu, • uviesť príklady životných situácií, v ktorých možno využiť psychologické poznatky, • kriticky posúdiť význam psychologických poznatkov pre jedinca.	• motívy a postoje • vnímanie, pozorovanie, pamäť, myslenie • emócie, vedomie • charakter • temperament, typológia osobnosti • sangvinik, melancholik, cholerik, flegmatik, introvert, extrovert • psychológia v každodennom živote • duševná hygiena, zdravie a stres, poradenstvo.
---	---

Človek a spoločnosť (8)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vysvetliť úlohu a predmet sociológie v živote človeka, - rozpoznať na príkladoch sociálnu rolu a sociálny status jednotlivcov v sociálnych skupinách, - vysvetliť proces socializácie jednotlivca - charakterizovať spoločnosť ako zložitý systém vzťahov jednotlivca a sociálnych skupín, - porovnať sociálny status a sociálnu rolu, - na príkladoch objasniť rôzne typy rolových konfliktov, - uviesť znaky sociálnej skupiny, - posúdiť charakter sociálnych vzťahov v sociálnych skupinách a medzi sociálnymi skupinami, - vysvetliť, čo je sociálna interakcia v skupinách, - na príkladoch demonštrovať rozlíšenie druhov sociálnych skupín, - vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole, - uviesť rozdiel medzi sociálnou skupinou a sociálnou organizáciou, - na príkladoch ilustrovať možnosti angažovania sa v školskom prostredí, - popísať aspoň jednu spoločenskú organizáciu /inštitúciu/ vo svojom okolí, pracujúcu na báze dobrovoľníctva - vysvetliť rozdiely v jednotlivých typoch rodín, - rozlíšiť na príkladoch jednotlivé typy rodinnej výchovy, - analyzovať príčiny krízy manželstva a rodiny, - posúdiť funkcie rodiny a jej primárne postavenie v procese socializácie jednotlivca, - zostaviť niekoľko typových modelov rodinnej výchovy - definovať pojmy sociálna deviácia a sociálna kontrola, - popísať možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť, - vysvetliť relativitu sociálnej deviácie, - vysvetliť, v čom spočíva pozitívum a nebezpečenstvo sociálnych deviácií pre spoločnosť,	- proces socializácie - sociológia, spoločnosť - jednotlivec, sociálne správanie - socializácia, sociálne vzťahy - sociálne skupiny - sociálny status, sociálne roly, sociálne pozície, sociálny konflikt - sociálne skupiny, spoločenské organizácie a inštitúcie - rola učiteľa, práva a povinnosti v škole, školská samospráva, voľný čas, záujmy, škola, rola žiaka, dobročinnosť a dobrovoľníctvo - rodina, manželstvo, funkcie rodiny, typy rodinnej výchovy - sociálna deviácia, sociálna kontrola - normy správania, deviácie, sociálno-patologické javy (šikanovanie, závislosti, extrémizmus) - tolerancia, intolerancia, diskriminácia, xenofóbia, šovinizmus, rasizmus, nacionalizmus, nacizmus, fašizmus

• kriticky posúdiť význam sociálnej kontroly a sebakontroly • uviesť dôsledky predsudkov a nerešpektovania kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín, • vlastnými slovami definovať pojmy: tolerancia, intolerancia, diskriminácia, xenofóbia, šovinizmus, rasizmus, nacionalizmus, nacizmus, fašizmus, • rozpoznať prejavy extrémistického správania sa skupín, • diskutovať o problémoch slovenskej spoločnosti, • navrhnúť konkrétne riešenia ako sa vyrovnáť s najvýraznejšími problémami slovenskej spoločnosti ako sú prejavy intolerance	
---	--

Základné ekonomické problémy a ich riešenie (12)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vysvetliť pojem vzácnosť, • uviesť príklady na potreby a statky, • vysvetliť vzťah medzi potrebami a statkami, • vysvetliť Maslowovu pyramídu potrieb, • porovnať pojmy ekonómia a ekonomika, • na príkladoch vysvetliť, ktoré problémy rieši mikroekonómia a ktoré makroekonómia, • na základe analýzy textov určiť, či ide o makroekonomickú, alebo mikroekonomickú problematiku, • zdôvodniť využitie poznatkov z ekonómie v súkromnom živote, • uviesť príklady štátov s trhovou a príkazovou ekonomikou, • na príklade SR charakterizovať prechod z centrálne riadenej ekonomiky na zmiešanú (sociálno-trhovú), vysvetliť úlohu konkurencie v trhovej ekonomike, • porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok, • dokumentovať na rôznych príkladoch výhody a nevýhody typov ekonomiky, • charakterizovať typológiu ekonomiky SR, • na príklade SR charakterizovať prechod z centrálne riadenej ekonomiky na	• základy ekonómie a ekonomiky, problém vzácnosti, potreby • statky • ekonómia, ekonomika • Maslowova pyramída potrieb • makroekonómia, mikroekonómia • základné ekonomické otázky a typy ekonomík • príkazová ekonomika, trhovú ekonomiku, zmiešanú ekonomiku • trhovú mechanizmus, proces tvorby cien, trhovú konkurenciu, dopyt, ponuka • ekonomický kolobeh, konkurencia • trh, typy trhov, subjekty trhu • trh práce • dopyt po práci, ponuka práce, cena práce - mzda a jej formy • mobilita práce, pracovný trh v SR a EÚ, globalizácia pracovného trhu • práca a úrad práce • formy podnikania, • živnostenské podnikanie, zakladanie živnosti

zmiešanú (sociálno-trhovú), vysvetliť úlohu konkurencie v trhovej ekonomike. • objasniť princípy fungovania trhu na príkladoch vzťahu medzi dopytom, ponukou a cenou • preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu, • analyzovať príčiny zlyhávania trhového mechanizmu a zdôvodniť potrebu zásahov štátu do ekonomiky, • definovať pojem trh, • analyzovať príčiny zlyhávania trhového mechanizmu a zdôvodniť potrebu zásahov štátu do ekonomiky, • na príkladoch rozlíšiť jednotlivé typy trhov a stručne ich charakterizovať, • dokumentovať v rôznych situáciách na trhu správanie sa subjektov trhu a ich rozhodovanie, • dokumentovať dopady globálneho trhu na prírodu i na človeka. • definovať pojem mzda, • vymenovať formy mzdy, • porovnať jednotlivé formy mzdy, • objasniť špecifiká trhu práce, • preukázať praktickú orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce, • uviesť konkrétne príklady globalizácie pracovného trhu, • zaujať postoj k prehlbovaniu sociálnych rozdielov medzi bohatými a chudobnými, • uviesť druhy živností, • uviesť, ako postupovať pri založení živnosti, • posúdiť výhody a riziká podnikania v porovnaní so zamestnaním.	
--	--

Finančná gramotnosť(6)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vysvetliť vznik peňazí, • vysvetliť formy a funkcie peňazí v modernej zmiešanej ekonomike, • na konkrétnych príkladoch vysvetliť infláciu a defláciu, • uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov,	• Peniaze, vznik, funkcie a formy peňazí, • Finančné inštitúcie, banky, bankový účet, • poisťovne, produkty poisťovní, veriteľ, dlžník, úver, úrok, • štátny rozpočet,

• porovnať základné bankové produkty – bankový účet, internetové bankovníctvo, platobná karta, úver a produkty poisťovní, • charakterizovať vzťah subjektov dlžník – veriteľ, vysvetliť pojmy úver, úrok, • určiť pozíciu centrálnej banky v bankovej sústave • vytvoriť prehľad základných typov daní, • opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov, • zostaviť základnú tabuľku príjmov a výdavkov štátneho rozpočtu.	• fiškálna politika, daňové úrady, daňové a odvodové povinnosti, priame a nepriame dane
--	---

Človek a politika - politológia (13)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • zdôvodniť význam občianstva pre človeka /nadobudnutie, strata občianstva/, • porovnať na konkrétnych príkladoch jednotlivé formy štátov, • prezentovať príklady porušovania princípov právneho štátu, • orientovať sa v Ústave SR, • porovnať právomoci orgánov štátnej moci a územnej a miestnej samosprávy v SR, • uviesť príklady občianskych iniciatív - ako môže občan ovplyvňovať spoločenské dianie v obci a v štáte, • identifikovať na vybraných príkladoch výhody a nevýhody priamej/nepriamej	• znaky štátu • formy štátu • právny štát • Ústava SR • deľba štátnej moci • princípy demokracie • politický systém • politické strany a ich ideová orientácia • volebné systém • voľby • inštitúcie Európskej únie • ľudské práva

demokracie a volebných systémov, • objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte, • zhodnotiť význam komunálnych, parlamentných, prezidentských volieb, volieb do vyšších územných celkov a do Európskeho parlamentu a ich dopad na každodenný život občana SR, • analyzovať ľudské práva a základné slobody v Ústave SR, • orientovať sa v organizáciách a dokumentoch, zabezpečujúcich • ochranu ľudských práv na medzinárodnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni, • rozpoznať v konkrétnych situáciách porušovanie ľudských práv a prejavy diskriminácie, • priradiť k jednotlivým právam dieťa zodpovedajúce povinnosti, • predstaviť vyhladané príklady prínosu žien v politike, verejnom živote, mierovom procese, • porovnať na základe štatistických údajov politické zastúpenie menšín v zastupiteľských orgánoch.	• dokumenty o ľudských právach • systém ochrany ľudských práv • práva dieťaťa • práva žien • práva menšín
--	---

Človek a právo (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vysvetliť rozdiel medzi morálnymi a právnymi normami, - usporiadať právne predpisy podľa právnej sily, - uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy a aké sú spôsoby ich zverejnenia, - vymedziť predmet trestného, občianskeho a rodinného práva, - rozlíšiť právnu spôsobilosť a spôsobilosť na právne úkony, priestupok a trestný čin, dedenie zo zákona a zo závetu, práva a povinnosti rodičov a práva a povinnosti detí, - prezentovať základné práva spotrebiteľa, - uviesť podmienky vzniku manželstva, - rozlíšiť na príkladoch korupčné konanie, - porovnať náplň činnosti orgánov ochrany práva, - uviesť príklady právnych problémov, s ktorými sa môžu občania obrátiť na orgány ochrany práva.	- morálka - právo - právny systém - odvetvia práva - občianske právo (právna spôsobilosť, spôsobilosť na právne úkony, ochrana osobnosti, vlastníctvo a dedenie, práva spotrebiteľa) - rodinné právo (podmienky uzavretia manželstva, práva a povinnosti rodičov) - trestné právo (deliktálna spôsobilosť), zneužívanie právomoci - korupcia - polícia - prokuratúra - advokácia - notárstvo

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
Človek ako osobnosť	- výklad - problémové vyučovanie - riadený rozhovor - diskusia - výklad - práca s textami - žiacke referáty - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Človek a spoločnosť	- výklad - problémové vyučovanie - riadený rozhovor - diskusia - výklad

	• práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Základné ekonomické problémy a ich riešenie	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Finančná gramotnosť	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Človek a politika	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Človek a právo	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra, ďalšie zdroje	Didaktická technika
Človek ako osobnosť	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Človek a spoločnosť	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Základné ekonomické problémy a ich riešenie	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Finančná gramotnosť	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Človek a politika	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Človek a právo	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre tretí ročník gymnázia. Bratislava: SPN, 2011.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 3 známky
- 2x test - váha 2
- Odpoveď - váha 1
- Projekty, účasť na súťaži - váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Malé písomky (nové učivo + 3 učivá z opak.) - váha 1
- Seminárne práce, referáty - váha 1
- Aktivita študenta – max. váha 2
- Domáce úlohy, aktivity na hodine a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválitebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

⇒ počítame na 2 desatinné miesta:

- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
- priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
- 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Občianska náuka 3.ročník, septima
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojím obsahom pomáhal žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, s činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálnopojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu ako určité laboratórium ľudského myslenia.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Žiaci:

- zvládnutiu základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaniu vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraniu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaniu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

III. Predmetové kompetencie

Úvod do filozofie	☐ Interpretovať dejiny filozofického myslenia ako proces vykazujúci dva rozhodujúce kvalitatívne posuny: • ako prechod od skúmania sveta k skúmaniu subjektu, ktorý o svete niečo vypovedá, • ako prechod od „myslenia o svete“ k analýze jazyka, v ktorom svet myslíme a vyjadrujeme.
Ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá	
Epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá.	
Hľadanie istoty v neistom svete	

Etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie a zdôvodňovanie hodnoty a zmyslu ľudského života tvárou v tvár konečnosti ľudskej existencie a hodnotovo rozdelenému svetu	• Vysvetliť príčiny zmien ťažiskových tém a problémov filozofického myslenia. • Identifikovať a analyzovať problémy, otázky a spory, ktoré zohrávali úlohu kryštalizačného jadra filozofických diskusií a polemík v rámci každej z uvedených myšlienkových domén. • Charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu. • Porovnať alternatívne riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko.
Filozofická reflexia spoločnosti	
Človek a svet	

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: tretí vo štvorročnej/siedmy v osemročnej forme štúdia forme štúdia

Hodinová dotácia: dve hodiny/ týždenne

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
	1. Úvod do filozofie	32
	2. Ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá	6
	3. Epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie istoty v neistom svete	9
	4. Etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie a zdôvodňovanie hodnoty a zmyslu ľudského života tvárou v tvár konečnosti ľudskej existencie a hodnotovo rozdelenému svetu	7
	5. Filozofická reflexia spoločnosti	5
	6. Človek a svet	7

Úvod do filozofie (32)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard

Žiak vie/dokáže:

- uviesť rozdielne znaky filozofie a mýtu
- nájsť v texte znaky mytologického a filozofického uvažovania
- vymenovať individuálne aj spoločenské predpoklady vzniku filozofie
- uviesť rozlišovacie znaky, ktoré odlišujú filozofické otázky od bežných otázok
- na základe filozofického textu sformulovať otázku, ktorú tento text rieši
- sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu a postaviť vlastnú otázku, na základe inšpirácie filozofickým textom
- vymenovať základné a vedľajšie filozofické disciplíny
- popísať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín
- porovnať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín
- uviesť vzťah medzi filozofiou a špeciálnymi vedami
- uviesť rozlišovacie znaky medzi scientisticky a iracionálne orientovanými filozofickými smermi
- uviesť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, ideológie
- identifikovať prvky filozofickej reflexie, vedeckého vyjadrovania, náboženského presvedčenia, umeleckej tvorby a prípadných ideologizmov v textoch, ktoré obsahujú viacero týchto zložiek.
- vysvetliť príčinu hľadania spoločného počiatku všetkých vecí
- vymenovať prvé filozofické predstavy o pralátke sveta

- Filozofia a mýtus
- Filozofia, mýtus, pojem, pojmové myslenie, obrazné myslenie, predstava
- Predpoklady vzniku filozofie
- Filozofické otázky a zdroje filozofických úvah
- Údiv, pochybnosť, agnosticizmus, skepticizmus, hraničná situácia, kritické myslenie
- Základné a vedľajšie filozofické disciplíny
- Ontológia, gnozeológia, logika, etika, filozofická antropológia, filozofia dejín, sociálna filozofia, politická filozofia, filozofia prírody, filozofia práva
- Vzťah filozofie, vedy, náboženstva, umenia
- Scientizmus, eklekticismus, iracionalizmus, teológia, teizmus, deizmus, panteizmus
- Filozofia v starovekom Grécku
Rané obdobie
- Arche, logos, Milét'ania, Pytagorovci,
- Parmenides, Zenón z Eley
- Zmena a trvanie, dialektika, oheň, logos
- Zmena a trvanie, apórie, bytie, ontológia
- Empedokles, Anaxagoras, atomisti
- Živly, nenávisť, láska, nús, korene vecí, atómy, determinizmus, pluralizmus, materializmus
- Sofisti
- Protagoras, Gorgias, Antropologický obrat, logika, gnozeologický, etický relativizmus, pravda. Mienka, zdanie
- Klasické obdobie gréckej filozofie, Sokrates, maieutika, dialogická

• porovnať jednotlivé pralátky • vysvetliť Parmenidovu nemožnosť nebytia, • určiť kritéria rozlišovania medzi pravým a nepravým bytím (skutočnosťou a zdaním) • vysvetliť Zenónove apórie ako dôkaz o nemožnosti neustálych zmien a pohybu • interpretovať Herakleitove vysvetlenie podstaty sveta • porovnať Parmenidovu a Herakleitovu náuku charakterizujúcu podstatu sveta • vysvetliť Herakleitov dialektický spôsob myslenia • určiť jednotlivé Herakleitove a Parmenidove prvky vo filozofii prvky vo filozofii Empedokla a Anaxagorasa • charakterizovať prvú atomistov ako prvých materialistov • charakterizovať spoločenskú situáciu, ktorá vyprofilovala sofistov • vysvetliť podstatu „pravdy“ v ponímaní sofistov • popísať spôsob odhaľovania pravdy na základe eristickej metódy • posúdiť, kam môžu siahať hranice dôsledne uplatňovaného relativizmu v poznaní • popísať Sokratovku metódu poznania • vysvetliť Sokratovskú iróniu • porovnať pravé a nepravé bytie • na základe analýzy textu vysvetliť podstatu Platónovej dualistickej ontológie • vysvetliť predmet skúmania metafyziky • vymenovať oblasti záujmu Aristotela • interpretovať Aristotelovo ponímanie kategórií ako ontologických jednotiek • porovnať podstatu vecí u Platóna a Aristotela. • interpretovať Aristotelove názory na spoločnosť a štát • popísať Aristotelovu kozmológiu • vymenovať jednotlivé filozofické smery poklasického obdobia	metóda, hľadanie pravdy • Klasické obdobie gréckej filozofie • Platón • Dualistická ontológia, idea, vzory, odrazy, idealizmus • Aristoteles, logika, metafyzika, fyzika, kozmológia, politea • Poklasické obdobie gréckej filozofie • Stoici, skeptici, epikurejci, novoplatonici • Úvod do stredovekej filozofie • Kresťanstvo, filozofia, múdrosť, viera, zjavené náboženstvo, univerzity • Patristika – jej najvýznamnejší predstavitelia • Tertulianus, Origenes, Aurelius • Augustinus Augustín, pravda, iluminácia, idea, Boh • Scholastika • Arabská židovská filozofia • Spor o univerzálie • Avicenna, Averroes, Maimonides • Učenie Tomáša Akvinského • Metafyziky, teológia, filozofia, odkazy na Božiu existenciu • Filozofia humanizmu a renesancie Mikuláš Kuzanský, Giordano Bruno, novoveká prírodoveda, morálka a etika, štát a právo • Dejiny novovekej filozofie • Predstavitelia empirizmu • Bacon, idoly, indukcia • Predstavitelia empirizmu, Lock, kvality, idey, tabula rasa • Predstavitelia empirizmu • Berkeley, Hume, solipsizmus, • Predstavitelia racionalizmu Descartes, metodická skepsa, dualizmus, dedukcia, Leibniz, Spinoza, dualizmus, monizmus, pravdy faktu, pravdy rozumu, intuícia • Osvietenstvo – encyklopedisti, Voltaire, • Montesquieu, Diderot, Rousseau • Osvietenstvo – mechanistickí materialisti, La Mettrie, Holbach, Helvétius
---	--

• poukázat na spoločné prvky nachádzajúce sa vo filozofii klasického a poklasického obdobia • navzájom porovnať jednotlivé smery • popísať dôsledok šírenia kresťanstva na filozofické myslenie • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu stredovekej filozofie • vysvetliť vzťah medzi teológiou a filozofiou vo filozofickom myslení v období stredoveku • vymenovať dve základné obdobia stredovekej filozofie • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu patristiky • vysvetliť vzťah filozofie a teológie u jednotlivých predstaviteľov • vysvetliť cestu poznania podľa Augustína a vyvodiť z nej dôsledky • nájsť spoločné prelínajúce sa prvky vo filozofii Augustína a Platóna • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu scholastiky • vysvetliť podstatu problému v otázke sporu o univerzálie • interpretovať filozofiu arabský a židovských filozofov • posúdiť dôsledky vplyvu východných filozofií na európsku filozofiu • vysvetliť vzťah filozofie a teológie (rozumu a viery) u Tomáša Akvinského v kontexte stredovekého myslenia, • na základe predchádzajúcich vedomostí porovnať metafyzickú koncepciu Aristotela a Tomáša Akvinského • vysvetliť dôkazy Božej existencie u Tomáša Akvinského • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu humanizmu a renesacie • vysvetliť dôsledok vedeckých objavov na filozofické myslenie	• Nemecká klasická filozofia – Imanuel Kant • Poznanie pred poznaním, transcendentálny, kopernikovský obrat, kategorický imperatív, kritika čistého rozumu, kritika praktického rozumu • Nemecká klasická filozofia – Fichte, Schelling • Subjektívny idealizmus, filozofia totožnosti, Ja – Neja, transcendentálny idealizmus, filozofia prírody • Nemecká klasická filozofia – Hegel, Duch, idealizmus, sebauvedomenie, triáda, dialektika, filozofia dejín • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Pozitivismus, Pozitívny fakt, metafyzika, teologické, metafyzické, pozitívne štádium • Empiriokriticizmus a novokantovstvo, Mach, Avenarius, Marburská škola, bádenská škola • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Marxizmus • Antropologická línia poklasickej filozofie – Kierkegaard, estetické, etické, náboženské štádium, Schopenhauer, Nietzsche, Nihilizmus, nadčlovek, estetické, etické, náboženské štádium, voluntarizmus, vôľa Filozofia života, Dilthey, Bergson • Moderná filozofia 20. storočia • Fenomenológia Podstata, esencia, intuícia, eidetická veda • Filozofia existencie a existencializmus – Jaspers, Heidegger Obklopujúce, existencia, úzkosť, pobyť, existenciál, časovosť • Existencie a existencializmus – Jean Paul Sartre, esencia, sloboda, projekt • Pragmatizmus • Praktický život, inštrumentalizmus, konsenzová teória
--	--

• popísať filozofické koncepcie predstaviteľov humanizmu a renesancie □ vysvetliť pojem empirizmus • vymenovať predstaviteľov empirizmu • vysvetliť Baconovu metódu poznania • popísať jednotlivé prekážky poznania □ porovnať indukčný a deduktívny spôsob myslenia • vysvetliť pojem tabula rasa • vysvetliť rozdiel medzi Lockovými ideami a kvalitami • diskutovať o dôsledkoch solipsizmu v ontológii • vysvetliť dopad Humovej filozofickej koncepcie na ďalší vývoj filozofie • vysvetliť príčinu Berkelyho nominalistického stanoviska • interpretovať Descartesovu metódu poznávania • definovať pojem racionalizmus • aplikovať deduktívny spôsob myslenia na Descartesov spôsob poznávania • vysvetliť Descartesov dôkaz Božej existencie □ uviesť vzťah medzi filozofickou koncepciou Descartesa a Leibniza a Spinozu • porovnať ontologické názory predstaviteľov racionalizmu • popísať dobu, v ktorej sa zrodilo osvietenstvo • vlastnými slovami uviesť dôsledky osvietenského myslenia na spoločnosť • identifikovať prvky empirizmu a prvky racionalizmu v osvietenском myslení • vymenovať predstaviteľov osvietenstva • definovať pojem mechanistický materializmus • vymenovať predstaviteľov mechanistického materializmu • porovnať živelný a mechanistický materializmus a uviesť jeho predstaviteľov • vysvetliť dôvody Kantovej kritiky metafyziky	• Neorealizmus a nové ontológie, štrukturalizmus Whitehead, Hartmann, Foucault • Analytická filozofia Jazyk, lingvistika, sémantika, pragmatika, reprezentácia, význam, Wittgenstein • Analytická filozofia, Carnap, Popper Kritérium zmyslu, princíp verifikácie, indukcionizmus, • Falzifikácia, dedukcionizmus
---	--

- popísať Kantov spôsob poznávania,
- vysvetliť pojem kopernikovský obrat
- zhodnotiť prínos Kantovej filozofie
- zhodnotiť prínos Kantovej filozofie
- popísať princípy Kantovej autonómnej morálky
- porovnať Kantov etický názor s inými názormi.
- vysvetliť rozdiel medzi filozofiou Kanta a Fichteho a Schellinga
- vysvetliť pojem subjektívny idealizmus a filozofia totožnosti
- vysvetliť dôvod odmietnutia skúmania metafyzických otázok
- vysvetliť pojem pozitívny fakt
- popísať vývoj ľudského ducha v dejinách
- vysvetliť dôvod vytvorenia Comtovej klasifikácie vied
- interpretovať filozofiu empriokriticizmu a novokantovstva
- vlastnými slovami vysvetliť praktické zameranie marxistickej filozofie
- opísať charakter doby a nájsť príčiny zrodu marxizmu
- vysvetliť pojmy dialektický materializmus, historický materializmus
- vysvetliť spoločenské podmienky, ktoré podnietili vznik poklasických filozofických smerov
- interpretovať jednotlivé spôsoby existencie u S. Kierkegaarda
- vysvetliť rozdiel v chápaní vôle u Schopenhauera a Nietzscheho
- popísať charakter filozofie života
- vymenovať predstaviteľov filozofie života
- popísať spoločenské podmienky, ktoré ovplyvnili filozofické prúdy 20. storočia
- vysvetliť princíp hľadania pravdy prostredníctvom fenomenologickej metódy
- opísať príčiny vzniku filozofického smeru existencializmu

• vymenovať predstaviteľov existencializmu a filozofie existencie - vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Jaspers a Heideggera • zaujať vlastné stanovisko ku zmyslu a podstate existencie človeka • vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Sartra • zaujať diskutovať o zmysle a podstate existencie človeka • uviesť vzťah medzi našimi pojmami a praktickým životom • posúdiť nevyhnutnosť chápania užitočnosti ako kritéria pravdy • menovať predstaviteľov pragmatizmu • uviesť príklady aplikovania filozofických myšlienok pragmatizmu v reálnom živote • vymenovať predstaviteľov neorealizmu a štrukturalizmu • vysvetliť predstavu Hartmannovej a Whiteheadovej ontologickej výstavby sveta • na základe predchádzajúcich získaných vedomostí popísať vývoj ontológie • popísať štrukturalizmus ako metódu skúmania • uviesť vzťah medzi invariantom vedenia a myslením človeka • vysvetliť problém poznávacieho statusu jazyka (spochybnenie referencie jazyka) • analyzovať jazyk a jeho význam z pohľadu sociálnej a jazykovej praxe • interpretovať metaforu klietky, kde človek je väzňom svojho jazyka • interpretovať Wittgensteinovo ponímanie faktov • vie porovnať jednotlivé metódy poznania u predstaviteľov.	
--	--

Ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá (6)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - definovať pojmy kozmogónia a kozmológia, - pomocou filozofických textov predsokratikov porovnať rôzne pohľady na podstatu z kvalitatívneho a z kvantitatívneho hľadiska, - definovať pojmy kauzalita, determinizmus a indeterminizmus, - pomocou Platónovho Podobenstva o jaskyni vysvetliť rozdiel medzi pravým a nepravým bytím.	- ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Pôvod a poriadok sveta. - vzťah materiálneho a ideálneho/telesného a duševného, tela a mysle/, jedno a mnohé). idealizmus, materializmus, monizmus, dualizmus, pluralizmus, zmena a trvanie - náhoda a nevyhnutnosť - determinizmus, indeterminizmus - kritériá rozlišovania medzi pravým a nepravým bytím (skutočnosťou a zdaním)

Epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie istoty v neistom svete (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - porovnať chápanie pravdy u Sokrata a sofistov. - definovať pojmy skepticizmus	☐ epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. (Problém objektivity poznania /Môže byť
☐ a agnosticizmus. ☐ porovnať empirizmus a racionalizmus ☐ porovnať apriórne a aposteriórne poznanie, predstaviť základné stratégie filozofie navrhované k dosahovaniu pravdivého (nepochybného) poznania a ☐ konfrontovať ich s argumentačnou bázou filozofických prístupov, ktoré uvedený nárok spochybňujú, ☐ uplatniť zásady vedenia filozofického dialógu v modelovom strete zástancov jedného i druhého názorového stanoviska, definovať pojem hermeneutický kruh.	☐ poznanie nezávislé od poznávajúceho subjektu?/ Sokratovská irónia, filozofický dialóg, ☐ problematika hraníc poznania /čo môže byť a čo nie predmetom poznania/, agnosticizmus problém počiatku poznania / vzájomný vzťah zmyslového a racionálneho, empirického a teoretického/, aposteriórne a apriórne poznanie, problém pravdy, racionalizmus, empirizmus, senzualizmus, apriórne, aposteriórne, ☐ jazykový a diskurzívny charakter poznania.)

	☐ Cesty filozofie k dosiahnutiu nepochybného (apodiktického) poznania a filozofické iniciatívy spočívajúce v uvedení úsilia: descartovská metodická skepsa ☐ odstraňovanie prekážok na ceste k pravému poznaniu: očisťovanie ľudského rozumu od idolov - F. Bacon a zbavovanie človeka predsudkov (osvietenstvo), ☐ hľadanie kritérií, umožňujúcich rozlíšiť vedecké od nevedeckého, reálne od zdanlivého vo filozofii pozitivizmu, ☐ rehabilitácia predsudkov a mienok v hermeneutike, čas a vývoj ako téma filozofických úvah a ako argument proti nároku na nadčasový charakter ľudského poznania, ☐ poznanie ako funkcia moci (M. Foucault).
--	---

Etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie a zdôvodňovanie hodnoty a zmyslu ľudského života tvárou v tvár konečnosti ľudskej existencie a hodnotovo rozdelenému svetu (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vysvetliť príčiny relativizácie alebo naopak absolutizácie hodnôt v dejinách, • určiť, ktoré etické a sociálne hodnoty hrajú kľúčovú rolu v relevantných etických a sociálno-politických doktrínach (eudaimonizmus, deontologizmus, liberalizmus, socializmus) • rozlíšiť medzi legitímnym a nelegitímnym obmedzením ľudskej slobody, • uviesť na konkrétnom príklade rozdiel medzi pozitívnou a negatívnou slobodou,	• etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. (Problém zdôvodnenia pôvodu morálnych noriem a nároku na ich všeobecnú (intersubjektívnu) záväznosť, filozofické názory na vzájomný vzťah dobra a zla.). Základné etické hodnoty: dobro, šťastie, povinnosť, spravodlivosť • hodnoty • filozofia ako návod na dobre (šťastne, dôstojne, zmysluplne)
☐ ilustrovať (prostredníctvom filozofických textov) rôzne návody na dobre prežitý život, ☐ zaujať postoj k chápaniu ľudskej existencie ☐ vo filozofii existencializmu	☐ prežitý život. sloboda ako kľúčová hodnota ☐ filozofických úvah. vnútorné a vonkajšie limity ľudskej slobody, pozitívna a negatívna sloboda. Dobrovoľné

vysvetlite postu marxizmu, vysvetlite podstatu pragmatizmu.	obmedzenie našej slobody – mravnosť a mravné konanie. ☐ nihilizmus a jeho možné dôsledky. ☐ axiologický rozmer filozofického osvojovania sveta – hodnotové koreláty orientácie človeka vo svete a v živote. ☐ pokus ukotviť ľudskú existenciu vo svete otraseného zmyslu (existencializmus). ☐ človek ako bytosť, ktorá je kompetentná dať sama svojmu životu zmysel a význam (marxizmus, pragmatizmus)
--	---

Filozofická reflexia spoločnosti (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - na základe analýzy textov vysvetliť rozdiel medzi záujmami jednotlivca a záujmami spoločnosti, - zaujať stanovisko k námietkam nabádajúcim k opatrnosti voči sociálnym utópiám, najmä v prípade, ak aspirujú na svoje uskutočnenie, - vysvetliť rozdiel medzi sociálnou utópiou a otvorenou spoločnosťou, - určiť podstatu zmluvných koncepcií vzniku spoločnosti (štátu).	- sociálna filozofia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. (Rozdiel medzi prírodným a konvencionálnym poriadkom, jednotlivец a spoločnosť – individualizmus verzus holizmus, základné sociálne hodnoty – sloboda, sociálna rovnosť, sociálna spravodlivosť. - Človek a spoločnosť (najznámejšie sociálne utópie a filozoficky fundované projekty dobre usporiadanej a spravovanej spoločnosti /Platón, T. More, Campanella, K. Marx a problém odcudzenia, K. Popper a jeho koncept otvorenej spoločnosti/). - teoretici spoločenskej zmluvy

Človek a svet (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - odhaliť možné súvislosti medzi karteziánskym dualizmom a vyhracovaním vzťahov človeka a prírody v rámci euroatlantického civilizačného okruhu, - nájsť príklady kolíznych vzťahov medzi technologickým rozvojom a morálkou, - rozlíšiť pozitívny a negatívny vplyv médií na človeka (a spoločnosť), - posúdiť negatívne prejavy a dôsledky inštrumentálnej racionality a jednostrannej	- človek a príroda – možné filozofické pozadie vyhracovania vzájomných vzťahov človeka /spoločnosti/ a prírody, - hľadanie alternatív k paradigme karteziánskeho dualizmu subjektu a objektu - ekologické problémy a zodpovednosť, dobrý život a životné prostredie,
orientácie západnej civilizácie na kritérium ekonomickej efektívnosti na jednotlivé sféry života človeka a spoločnosti, porovnať na konkrétnych príkladoch textov z dejín filozofie odlišnosť prístupov v otázke vzťahu k bohu v ☐ teizme, deizme.	☐ filozofická kritika degradácie /filozofickej/ múdrosti na /inštrumentálny/ rozum) ☐ človek a transcendentno (boh) – vzťah viery a rozumu, problém nevysvetliteľného.

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
Úvod do filozofie	- výklad - problémové vyučovanie - riadený rozhovor - diskusia - výklad - práca s textami - žiacke referáty - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá	- výklad - problémové vyučovanie - riadený rozhovor - diskusia - výklad - práca s textami

	• žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie istoty v neistom svete	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie a zdôvodňovanie hodnoty a zmyslu ľudského života tvárou v tvár konečnosti ľudskej existencie a hodnotovo rozdelenému svetu	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Filozofická reflexia spoločnosti	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Človek a svet	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami

	• žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
--	---

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra, ďalšie zdroje	Didaktická technika
Úvod do filozofie	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Ontológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Epistemológia a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie istoty v neistom svete	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Etika a problémové okruhy, ktorými sa zaoberá. Hľadanie a zdôvodňovanie hodnoty a zmyslu ľudského života tvárou v tvár konečnosti ľudskej existencie a hodnotovo rozdelenému svetu	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.
Filozofická reflexia spoločnosti	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.

	FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	
Človek a svet	Bojnák, Š.: Občianska náuka – pracovný zošit. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, dataprojektor, notebook.

VII. Hodnotenie predmetu

K polročnej a koncoročnej klasifikácii sú potrebné minimálne štyri známky (z ústnych alebo písomných odpovedí), pričom väčší dôraz sa kladie na písomné odpovede absolvované po každom tematickom celku. Ústnu odpoveď hodnotí učiteľ bezprostredne po odpovedi a svoje hodnotenie zdôvodní. Písomnú odpoveď absolvujú študenti v priebehu alebo po skončení tematického celku. Učiteľ musí oboznámiť žiakov so stupnicou bodovania a poskytnúť žiakovi ohodnotenú písomnú odpoveď k nahliadnutiu. O téme a termíne písomnej skúšky sú žiaci informovaní s týždenným predstihom, o termíne krátkej písomnej skúšky (päťminútovky) učiteľ nie je povinný informovať vopred, pričom sú jej témou dve posledné vyučovacie látky. Klasifikácia sa uskutočňuje na konci každého klasifikačného obdobia, ale prihliada sa k dôležitosti a váhe jednotlivých známok. O orientačnej váhe sú študenti oboznámení. Zároveň sa však prihliada na systematickosť v práci žiaka, na jeho prejavovaná osobné a sociálne kompetencie ako je zodpovednosť, snaha, iniciatíva a to počas celého klasifikačného obdobia.

Druh odpovede	Orientačná váha
Ústna odpoveď	1
Päťminútovka	1
Aktivita domáce úlohy a pod.	0,5
Vopred oznámená písomka – V polovici alebo na konci tematického celku	2
Test na konci tematického celku	2
Referát, projekt, prezentácia	2

Názov predmetu	Občianska náuka RP 4.ročník, októbra
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktov tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaní si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaní si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaniu a rozhodovaniu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaniu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutí základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaní filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratí zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

III. Predmetové kompetencie

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnych a podnikavých,
- schopnosť naučiť sa učiť.

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej/ôsmý v osemročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 3 hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý/Oktáva	1. Filozofia	28
	2. Psychológia	10
	3. Sociológia	5
	4. Politológia	12
	5. Právo	9
	6. Ekonomika a ekonomika	11
	7. Trh práce	2
	8. Religionistika	3

Filozofia (28)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • uviesť rozdielne znaky filozofie a mýtu • nájsť v texte znaky mytologického a filozofického uvažovania • vymenovať individuálne aj spoločenské predpoklady vzniku filozofie • uviesť rozlišovacie znaky, ktoré odlišujú filozofické otázky od bežných otázok • na základe filozofického textu sformulovať otázku, ktorú tento text rieši • sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu a postaviť vlastnú otázku, na základe inšpirácie filozofickým textom • vymenovať základné a vedľajšie filozofické disciplíny • popísať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín • porovnať predmet záujmu základných a vedľajších filozofických disciplín • uviesť vzťah medzi filozofiou a špeciálnymi vedami • uviesť rozlišovacie znaky medzi scientisticky a iracionálne orientovanými filozofickými smermi • uviesť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, ideológie • identifikovať prvky filozofickej reflexie, vedeckého vyjadrovania, náboženského presvedčenia, • umeleckej tvorby a prípadných ideologizmov v textoch, ktoré obsahujú viacero týchto zložiek. • vysvetliť príčinu hľadania spoločného počiatku všetkých vecí • vymenovať prvé filozofické predstavy o pralátke sveta • porovnať jednotlivé pralátky	• Filozofia a mýtus • Filozofia, mýtus, pojem, pojmové myslenie, obrazné myslenie, predstava • Predpoklady vzniku filozofie. Filozofické otázky a zdroje filozofických úvah • Údiv, pochybnosť, agnosticizmus, skepticizmus, hraničná situácia, kritické myslenie • Základné a vedľajšie filozofické disciplíny • Ontológia, gnozeológia, logika, etika, filozofická antropológia, filozofia dejín, sociálna filozofia, politická filozofia, filozofia prírody, filozofia práva • Vzťah filozofie, vedy, náboženstva, umenia • Scientizmus, eklekticizmus, iracionalizmus, teológia, teizmus, deizmus, panteizmus • Filozofia v starovekom Grécku Rané obdobie • Arche, logos, Milét'ania, Pytagorovci, • Parmenides, Zenón z Eley • Zmena a trvanie, dialektika, oheň, logos • Zmena a trvanie, apórie, bytie, ontológia • Empedokles, Anaxagoras, atomisti • Živly, nenávisť, láska, nús, korene vecí, atómy, determinizmus, pluralizmus, materializmus • Sofisti • Protagoras, Gorgias, Antropologický obrat, logika, gnozeologický, etický relativizmus, pravda. Mienka, zdanie • Klasické obdobie gréckej filozofie, Sokrates, maieutika, dialogická metóda, hľadanie pravdy

• vysvetliť Parmenidovu nemožnosť nebytia, • určiť kritéria rozlišovania medzi pravým a nepravým bytím (skutočnosťou a zdaním) • vysvetliť Zenónove apórie ako dôkaz o nemožnosti neustálych zmien a pohybu • interpretovať Herakleitove vysvetlenie podstaty sveta • porovnať Parmenidovu a Herakleitovu náuku charakterizujúcu podstatu sveta • vysvetliť Herakleitov dialektický spôsob myslenia • určiť jednotlivé Herakleitove a Parmenidove prvky vo filozofii prvky vo filozofii Empedokla a Anaxagorasa • charakterizovať prvú atomistov ako prvých materialistov • charakterizovať spoločenskú situáciu, ktorá vyprofilovala sofistov • vysvetliť podstatu „pravdy“ v ponímaní sofistov • popísať spôsob odhaľovania pravdy na základe eristickej metódy • posúdiť, kam môžu siahť hranice dôsledne uplatňovaného relativizmu v poznaní • popísať Sokratovku metódu poznania • vysvetliť Sokratovskú iróniu • porovnať pravé a nepravé bytie • na základe analýzy textu vysvetliť podstatu Platónovej dualistickej ontológie • vysvetliť predmet skúmania metafyziky • vymenovať oblasti záujmu Aristotela • interpretovať Aristotelovo ponímanie kategórií ako ontologických jednotiek • porovnať podstatu vecí u Platóna a Aristotela. • interpretovať Aristotelove názory na spoločnosť a štát • popísať Aristotelovu kozmológiu • vymenovať jednotlivé filozofické smery poklasického obdobia • poukázať na spoločné prvky nachádzajúce sa vo filozofii klasického a poklasického obdobia • navzájom porovnať jednotlivé smery • popísať dôsledok šírenia kresťanstva na filozofické myslenie • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu stredovekej filozofie • vysvetliť vzťah medzi teológiou a filozofiou vo filozofickom myslení v období stredoveku • vymenovať dve základné obdobia stredovekej filozofie • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu patristiky	• Klasické obdobie gréckej filozofie • Platón • Dualistická ontológia, idea, vzory, odrazy, idealizmus • Aristoteles, logika, metafyzika, fyzika, kozmológia, politea • Poklasické obdobie gréckej filozofie • Stoici, skeptici, epikurejci, novoplatonici • Úvod do stredovekej filozofie • Kresťanstvo, filozofia, múdrosť, viera, zjavené náboženstvo, univerzity • Patristika – jej najvýznamnejší predstavitelia • Tertulianus, Origenes, Aurelius Augustinus • Augustín, pravda, iluminácia, idea, Boh • Scholastika • Arabská židovská filozofia • Spor o univerzálie • Avicenna, Averroes, Maimonides • Učenie Tomáša Akvinského • Metafyziky, teológia, filozofia, odkazy na Božiu existenciu • Filozofia humanizmu a renesancie • Mikuláš Kuzanský, Giordano Bruno, novoveká prírodoveda, morálka a etika, štát a právo • Dejiny novovekej F • Predstavitelia empirizmu • Bacon, idoly, indukcia • Predstavitelia empirizmu, Lock, kvality, idey, tabula rasa • Predstavitelia empirizmu • Berkeley, Hume, solipsizmus, • Predstavitelia racionalizmu • Descartes, metodická skepsa, dualizmus, dedukcia, Leibniz, Spinoza, dualizmus, monizmus, pravdy faktu, pravdy rozumu, intuícia • Osvietenstvo – encyklopedisti, Voltaire, Montesquieu, Diderot, Rousseau • Osvietenstvo – mechanistickí materialisti, La Mettrie, Holbach, • Helvétius • Nemecká klasická filozofia – Imanuel Kant • Poznanie pred poznaním, transcendentálny, kopernikový obrat, kategorický imperatív, kritika čistého rozumu, kritika praktického rozumu • Nemecká klasická filozofia – Fichte, Schelling
--	--

• vysvetliť vzťah filozofie a teológie u jednotlivých predstaviteľov • vysvetliť cestu poznania podľa Augustína a vyvodíť z nej dôsledky • nájsť spoločné prelnajúce sa prvky vo filozofii Augustína a Platóna • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu scholastiky • vysvetliť podstatu problému v otázke sporu o univerzálie • interpretovať filozofiu arabský a židovských filozofov • posúdiť dôsledky vplyvu východných filozofií na európsku filozofiu • vysvetliť vzťah filozofie a teológie (rozumu a viery) u Tomáša Akvinského v kontexte stredovekého myslenia, • na základe predchádzajúcich vedomostí porovnať metafyzickú koncepciu Aristotela a Tomáša Akvinského • vysvetliť dôkazy Božej existencie u Tomáša Akvinského • charakterizovať spoločenské podmienky nástupu humanizmu a renesacie • vysvetliť dôsledok vedeckých objavov na filozofické myslenie • popísať filozofické koncepcie predstaviteľov humanizmu a renesancie • vysvetliť pojem empirizmus • vymenovať predstaviteľov empirizmu • vysvetliť Baconovu metódu poznania • popísať jednotlivé prekážky poznania • porovnať indukčný a deduktívny spôsob myslenia • vysvetliť pojem tabula rasa • vysvetliť rozdiel medzi Lockovými ideami a kvalitami • diskutovať o dôsledkoch solipsizmu v ontológii • vysvetliť dopad Humovej filozofickej koncepcie na ďalší vývoj filozofie • vysvetliť príčinu Berkelyho nominalistického stanoviska • interpretovať Descartesovu metódu poznávania • definovať pojem racionalizmus • aplikovať deduktívny spôsob myslenia na Descartesov spôsob poznávania • vysvetliť Descartesov dôkaz Božej existencie • uviesť vzťah medzi filozofickou koncepciou Descartesa a Leibniza a Spinozu • porovnať ontologické názory predstaviteľov racionalizmu	• Subjektívny idealizmus, filozofia totožnosti, Ja – Neja, transcendentálny idealizmus, filozofia prírody • Nemecká klasická filozofia – Hegel, Duch, idealizmus, sebauvedomenie, triáda, dialektika, filozofia dejín • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Pozitivismus, Pozitívny fakt, metafyzika, teologické, metafyzické, pozitívne štádium • Empiriokriticizmus a novokantovstvo, Mach, Avenarius, Marburská škola, bádenska škola • Poklasická filozofia 19. stor. - Scientistická línia – Marxizmus • Pozitívny fakt, metafyzika, teologické, metafyzické, pozitívne štádium • Antropologická línia poklasickej filozofie – Kierkegaard, estetické, etické, náboženské štádium, Schopenhauer, Nietzsche, Nihilizmus, nadčlovek, estetické, etické, náboženské štádium, voluntarizmus, vôľa • Filozofia života, Dilthey, Bergson • Moderná filozofia 20. storočia • Fenomenológia • Podstata, esencia, intuícia, eidetická veda • Filozofia existencie a existencializmus – Jaspers, Heidegger • Obklopujúce, existencia, úzkosť, pobyt, existenciál, časovosť • Existencie a existencializmus – Jean-Paul Sartre, esencia, sloboda, projekt • Pragmatizmus • Praktický život, inštrumentalizmus, konsenzová teória • Neorealizmus a nové ontológie, štrukturalizmus • Whitehead, Hartmann, Foucault • Analytická filozofia • Jazyk, lingvistika, sémantika, pragmatika, reprezentácia, význam, Wittgenstein • Analytická filozofia, Carnap, Popper • Kritérium zmyslu, princíp verifikácie, indukcionizmus, • Falzifikácia, dedukcionizmus
--	---

• popísať dobu, v ktorej sa zrodilo osvietenstvo • vlastnými slovami uviesť dôsledky osvietenského myslenia na spoločnosť • identifikovať prvky empirizmu a prvky racionalizmu v osvietenском myslení • vymenovať predstaviteľov osvietenstva • definovať pojem mechanistický materializmus • vymenovať predstaviteľov mechanistického materializmu • porovnať živelný a mechanistický materializmus a uviesť jeho predstaviteľov • vysvetliť dôvody Kantovej kritiky metafyziky • popísať Kantov spôsob poznávania, • vysvetliť pojem kopernikovský obrat • zhodnotiť prínos Kantovej filozofie • zhodnotiť prínos Kantovej filozofie • popísať princípy Kantovej autonómnej morálky • porovnať Kantov etický názor s inými názormi. • vysvetliť rozdiel medzi filozofiou Kanta a Fichteho a Schellinga • vysvetliť pojem subjektívny idealizmus a filozofia totožnosti • vysvetliť dôvod odmietnutia skúmania metafyzických otázok • vysvetliť pojem pozitívny fakt • popísať vývoj ľudského ducha v dejinách • vysvetliť dôvod vytvorenia Comtovej klasifikácie vied • interpretovať filozofiu empiriokriticizmu a novokantovstva • vlastnými slovami vysvetliť praktické zameranie marxistickej filozofie • opísať charakter doby a nájsť príčiny zrodu marxizmu • vysvetliť pojmy dialektický materializmus, historický materializmus • vysvetliť spoločenské podmienky, ktoré podnietili vznik poklasických filozofických smerov • interpretovať jednotlivé spôsoby existencie u S. Kierkegaarda • vysvetliť rozdiel v chápaní vôle u Schopenhauera a Nietzscheho • popísať charakter filozofie života • vymenovať predstaviteľov filozofie života • popísať spoločenské podmienky, ktoré ovplyvnili filozofické prúdy 20. storočia • vysvetliť princíp hľadania pravdy prostredníctvom fenomenologickej metódy	
---	--

• opísať príčiny vzniku filozofického smeru existencializmu • vymenovať predstaviteľov existencializmu a filozofie existencie • vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Jaspers a Heideggera • zaujať vlastné stanovisko ku zmyslu a podstate existencie človeka • vysvetliť chápanie existencie vo filozofickej koncepcii Sartra • zaujať diskutovať o zmysle a podstate existencie človeka • uviesť vzťah medzi našimi pojmi a praktickým životom • posúdiť nevyhnutnosť chápania užitočnosti ako kritéria pravdy • menovať predstaviteľov pragmatizmu • uviesť príklady aplikovania filozofických myšlienok pragmatizmu v reálnom živote • vymenovať predstaviteľov neorealizmu a štrukturalizmu • vysvetliť predstavu Hartmannovej a Whiteheadovej ontologickej výstavby sveta • na základe predchádzajúcich získaných vedomostí popísať vývoj ontológie • popísať štrukturalizmus ako metódu skúmania • uviesť vzťah medzi invariantom vedenia a myslením človeka • vysvetliť problém poznávacieho statusu jazyka (spochybnenie referencie jazyka) • analyzovať jazyk a jeho význam z pohľadu sociálnej a jazykovej praxe • interpretovať metaforu klieťky, kde človek je väzňom svojho jazyka • interpretovať Wittgensteinovo ponímanie faktov • vie porovnať jednotlivé metódy poznania u predstaviteľov.	
---	--

Psychológia (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vysvetliť prečo a ako sa ľudia odlišujú vo svojich prejavoch správania • porovnať rôzne metódy učenia • pozná a uplatňuje zásady duševnej hygieny • uviesť ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí • vymenovať faktory, ktoré vplývajú na jeho vnímanie a poznávanie	• Predmet štruktúra, význam psychológie. Vývin psychiky, úloha dedičnosti a prostredia. Učenie. Dedičnosť, prostredie, senzibilné obdobie, druhy učenia • Hoministická veda, psychika, prežívanie, správanie, odvetvia psychológie • Osobnosť a psychické javy osobnosti

• uviesť ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí • vymenovať faktory, ktoré vplývajú na jeho vnímanie a poznávanie • využívať získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí, voľbe profesnej orientácie • uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch • popísať proces socializácie • zdôvodniť nevyhnutnosť naplnenia sociálnych potrieb • posúdiť mieru sociálneho vplyvu na seba i okolie • popísať dôsledky sociálneho vplyvu na človeka • uviesť spôsob, akým sa určuje miera sociálneho vplyvu.	• Temperament schopnosti, charakter, motívy, postoje, vôľové vlastnosti, vnímanie, fantázia, myslenie, reč, predstavy, pamäť, citové a vôľové motivačné procesy, citové stavy a stavy pozornosti • Osobnosť a psychické javy osobnosti, temperament schopnosti, charakter, motívy, postoje, vôľové vlastnosti, vnímanie, fantázia, myslenie, reč, predstavy, pamäť, citové a vôľové motivačné procesy, citové stavy a stavy pozornosti • Teórie temperamentu osobnosti, Hippokrates, Jung, Eysneck, Kretschmer • Základy sociálnej psychológie. Jednotlivec a skupina. • Socializácia a sociálna rola • Sociálny vplyv • Sociálna skupina, socializácia, sociálne potreby, anticipačná socializácia, sociálne učenie • Sociálny, závislosť, nezávislosť • konformita, nekonformita, nonkonformita, uniformnosť, konvenčnosť
--	---

Sociológia (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • popísať vývoj sociológie ako vedy • vymenovať významných predstaviteľov sociológie • obhájiteľ racionálne využívanie voľného času, pozná niektoré spoločenské organizácie a inštitúcie vo svojom okolí pracujúce s mládežou • diskutovať o závažnosti vplyvu socializačných činiteľov • zostaviť rebríček socializačných činiteľov podľa miery vplyvu • uviesť rôzne typy sociálnych skupín • na príkladoch vie uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín • objasní podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti a popíše možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť • vysvetliť príčiny sociálnej stratifikácie	• Sociológia. História sociológie • Auguste Comte, Emile Durkheim, Max Weber, Karl Marx • Socializácia • Socializačné činitele. Sociálna skupina • Socializácia, socializačný činiteľ • Skupinová identita, agregát, železný zákon oligarchie, inštrumentálny, expresívny vodca, vlastné cudzie, členské, referenčné sociálne skupiny • Ideálna byrokratická organizácia, dobrovoľné, donucovacie, utilitárne organizácie • Kultúra ako činiteľ integrujúci a diferencujúci • Materiálna, nemateriálna, etnocentrizmus, relativizmus, kultúrna zmena • Sociálna deviácia a sociálna kontrola • Deviácia, funkčná, dysfunkčná, teórie deviácie, sociálna kontrola.

• porovnať jednotlivé typy sociálnych zmien. • vymenovať sociálne organizácie • popísať charakter vstupu do jednotlivých sociálnych organizácií • vysvetliť pojem byrokracia • porovnať základné pohľady na rodinu z funkcionalistického i konfliktualistického hľadiska • vymenovať a porovnať typy rodiny a manželstva, zhodnotiť význam rodiny ako základnej spoločenskej jednotky • uviesť konkrétne príklady funkcie rodiny odpozorované vo svojom okolí i svojom živote • vymenovať jednotlivé výchovné štýly • popísať jednotlivé výchovné štýly • porovnať jednotlivé výchovné štýly • priradiť jednotlivé výchovné štýly k rodinám vo svojom okolí • vysvetliť pojem sociálna zmena, identifikovať príčiny sociálnych zmien	• Normy chovania, deviácie • Sociálne rozdiely a nerovnosti. Stratifikačné systémy. • Sociálne zmeny • Základné črty sociálnej stratifikácie, základ sociálnej stratifikácie – moc, ekonomické postavenie, prestíž, horizontálna mobilita, vertikálna mobilita • Zdroje sociálnej zmeny, teórie sociálnej zmeny. • Sociálne organizácie • Dobrovoľné, utilitárne, donucovacie, byrokracia • Rodina • funkcie rodiny, výchovné štýly • Sociálna zmena • Sociálna zmena, príčiny sociálnej zmeny
---	--

Politológia (12)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • popísať znaky štátu • vymenovať charakteristiky právneho štátu, • pozná akú funkciu plní v štáte ústava a ktoré oblasti upravuje • vysvetliť, prečo je štátna moc v SR rozdelená na tri nezávislé zložky • rozlíšiť funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR • vie porovnať funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR • popísať vertikálne členenie štátnej moci. • popísať charakter demokracie v starovekom Grécku • vysvetliť rozdiel medzi priamou a nepriamou demokraciou • vysvetliť pojmy plebiscit a referendum. • charakterizovať podstatu demokracie, • odlíšiť demokraciu od nedemokratických foriem riadenia • rozlíšiť a porovnať historické a súčasné typy štátov (formy vlády) • popísať funkciu politických strán • popísať vývoj politických strán • porovnať politické programy jednotlivých druhov strán • pozná základnú klasifikáciu strán • vymenovať jednotlivé ideológie	• Štát • Znaky štátu • Znaky štátu , monarchia, republika, štátna moc, štátne územie, štátne občianstvo, štátne symboly, štátna suverenita • Právny štát. Ústava SR • Zvrchovanosť, nezávislosť národa , Preambula, členenie Ústavy SR • Štátna moc a jej členenie horizontálne členenie • Štátna moc • Vertikálne členenie • Demokracia a jej znaky • Demokracia v starovekom Grécku, Kleistenes, Solón, Perikles • Demokracia a jej znaky, znaky modernej demokracie • Formy štátu • Kabinetné, parlamentná, prezidentská forma vlády, republika, monarchia • Politické strany • Ľavica, pravica, sociálne, konzervatívne, liberálne • Ideológie • Liberalizmus, konzervativizmus, Sociálna demokracia, socializmus,

- vlastnými slovami definovať funkcie ideológie, - na základe vedomostí získaných z iných predmetov popísať spoločenské a historické pozadie vzniku ideológie - zaujať etický postoj k jednotlivým druhom ideológií - uviesť pôvod politickej elity - vlastnými slovami schopný vysvetliť funkciu politickej elity - uviesť vzťah medzi štátnou a straníckou politickou elitou - rozlíšiť demokratický a nedemokratický spôsob výberu politickej elity - menovať príklady politických vodcov, - analyzovať činnosť politického vodcu. - objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte - charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb, rozlišuje spôsoby volieb - vymenovať jednotlivé zložky politického systému a pozná ich úlohu, porovnať výhody a nevýhody jednotlivých volebných systémov.	komunizmus, nacioalizmus, fašizmus, nacizmus, feminizmus - Politická elita a vodcovstvo - Vodca, elita - Voľby, volebný výber. Volebné systémy - Funkcie volieb a politických strán, druhy volieb - Ekonomické a neekonomické nátlakové skupiny - Ekonomické a neekonomické nátlakové skupiny
---	---

Právo (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - menovať jednotlivé druhy ekonomický a neekonomických nátlakových skupín, - popísať funkciu ekonomických a neekonomických nátlakových skupín - diskutovať o potrebnosti ekonomických a neekonomických skupín v spoločnosti - vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami - uviesť myšlienkové zdroje európskej právnej kultúry - uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované - popísať etapy legislatívneho procesu. - rozlíšiť náplň činnosti orgánov právnej ochrany - uviesť príklady právnych problémov, s ktorými sa môžu občania na nich obrátiť - zdôvodniť význam občianskeho práva, - určiť oblasť spoločenskej praxe, kde sa aplikuje občianske právo - vie uviesť podmienky vzniku manželstva, - vie uviesť podoby náhradnej rodinnej starostlivosti	- Právo a iné normatívne systémy. Právna kultúra - Morálne, estetické, náboženské, právne normy, pramene európskej právnej kultúry, komparácia jednotlivých právnych kultúr - Formy vyjadrenia práva. Tvorba práva - Právna sila, právne predpisy, legislatívny proces - Náprava nezákonnosti v právnom štáte - Nezávislosť súdnictva, napadnuteľnosť, rozhodnutí opravnými prostriedkami, petičné právo, prokuratúra, advokácia - Občianske právo - Spôsobilosť na právne úkony, vlastníctvo, dedenie, záväzky, zmluvy. - Rodinné právo - Podmienky uzavretia manželstva, náhradná rodinná starostlivosť - Trestné právo - Deliktuálna zodpovednosť, orgány činné v trestnom konaní, trestný čin, priestupok, trest - Pracovné právo

• vie zdôvodniť nevyhnutnosť existencie podmienok uzavretia manželstva • odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem • rozlíšiť rozdiel medzi prečinom, zločinom a priestupkom • menovať jednotlivé druhy trestných činov • definovať predmet pracovného práva • porovnať jednotlivé spôsoby ukončenia pracovnej zmluvy • vysvetliť pojem skúšobná doba • menovať jednotlivé náležitosti pracovnej zmluvy • vie aplikovať základné práva spotrebiteľa • vymenovať dokumenty zakotvujúce ľudské práva • vysvetliť systém ochrany zabezpečujúci ochranu ľudských práv • zdôvodniť, že nie všetko čo chce má na to aj právo • na príkladoch uviesť svoje práva i práva iných • kam sa má obrátiť v prípade porušovania ľudských práv • popísať právnu stránku vykonávania eutanázie u nás a vo svete • vysvetliť pojmy aktívna, pasívna eutanázia, • vysvetliť rozdiel medzi samovraždou a asistovanou samovraždou • zaujať vlastné stanovisko k problematike eutanázie • popísať právnu stránku vykonávania interrupcie u nás a vo svete • zaujať vlastné stanovisko k problematike interrupcií • vysvetliť pojem interrupčná turistika. • popísať právnu stránku vykonávania interrupcie u nás • interpretovať stanovisko abolicionistov a mortikalistov • zaujať vlastné stanovisko k problematike trestu smrti.	• Pracovný pomer, pracovná zmluva, skúšobná lehota, výpoveď, odstúpné • Práva spotrebiteľa • Slovenská obchodná inšpekcia, záručná doba, reklamácia • Čo sú ľudské práva? Dokumenty na ochranu ľudských práv . Systém ochrany ľudských práv • Filozofia ľudských práv, Všeobecná deklarácia ľudských práv, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd, Európska sociálna charta, vnútroštátne a medzinárodné prostriedky, ombudsman • Eutanázia • Aktívna, pasívna, samovražda, asistovaná samovražda • Interrupcie • Trest smrti • Abolicionisti, mortikalisti
---	---

Ekonomia a ekonomika (11)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • charakterizovať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok a na základe toho charakterizovať ekonomiku SR	• Základy ekonomie a ekonomiky, vymedzenie základných pojmov • Ekonomia, ekonomika, vzácnosť statkov, druhy statkov, základné ekonomické otázky, čo, ako, pre koho?

• orientovať sa v problematike fungovania trhového mechanizmu • vysvetliť proces tvorby dopytu, ponuky. • popísať ekonomický kolobeh • popísať funkciu jednotlivých subjektov trhu • vymenovať výrobné faktory • vymenovať jednotlivé dôchodky, ktorý plnú z vlastníctva výrobných faktorov • porovnať dostupnosť jednotlivých výrobných faktorov • vysvetliť pojem akumulácia kapitálu, • analyzovať situáciu na trhu výrobných faktorov • vysvetliť rozdiel medzi fyzickou a právnickou osobou • vymenovať jednotlivé druhy obchodných spoločností • vymenovať jednotlivé druhy živnosti • vysvetliť základné rozdiely v právnych formách podnikania • diskutovať o výhodách a nevýhodách foriem podnikania • zdôvodniť nevyhnutnosť zásahu štátu do ekonomiky • vymenovať ciele, ktoré sleduje hospodárska politika štátu • uviesť nástroje hospodárskej politiky štátu, • vysvetliť podstatu monetárnej politiky štátu. • zdôvodniť nevyhnutnosť zásahu štátu do ekonomiky • vymenovať ciele, ktoré sleduje hospodárska politika štátu • uviesť nástroje hospodárskej politiky štátu, • zostaviť položky , ktoré sú súčasťou štátneho rozpočtu • vymenovať národohospodárske ukazovatele • vysvetliť metódy výpočtu HDP • vysvetliť rozdiel medzi HDP a ČDP • definovať slovo amortizácia • vymenovať inštitúcie, ktorých cieľom je koordinovať medzinárodný obchod • popísať činnosť medzinárodných inštitúcií • zdôvodniť potrebu medzinárodnej ekonomickej integrácie • popísať medzinárodnú integráciu na mikro a makro úrovni • uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov • získať vedomosti o základných bankových produktoch – bežný účet, internetové bankovníctvo	• Typy ekonomík. Základné princípy fungovania trhovej ekonomiky. Trhový mechanizmus • Typy ekonomík, proces tvorby cien, trhová konkurencia, prebytok, nedostatok, ekvilibrium, • Ekonomický kolobeh - základné funkcie trhu a typy trhov, základné subjekty - spotrebitelia, domácnosti, štát, typy trhov • Výrobné faktory • Základné formy podnikania. Členenie podnikov • Živnosti, obchodné spoločnosti, akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, verejná obchodná spoločnosť • Komanditná spoločnosť • Ekonomická úloha štátu Monetárna politika Ekonomická úloha štátu Fiškálna politika Národné hospodárstvo Národohospodárske ukazovatele, hrubý národný, hrubý domáci produkt, zamestnanosť, inflácia, možnosť dovozu a vývozu Medzinárodná ekonomická integrácia Mikro a makro úroveň, európska integrácia Úloha peňazí. Vznik peňazí. Finančné inštitúcie – banky a poisťovne Banky, bankový účet, Poisťovne, produkty poisťovní.
---	--

• získať základné vedomosti o produktoch a funkciách poisťovní.	
---	--

Trh práce (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • charakterizovať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok a na základe toho charakterizovať ekonomiku SR • orientovať sa v problematike fungovania trhového mechanizmu.	• Trh práce – dopyt po práci, ponuka práce, cena práce – mzda, formy mzdy • Mobilita práce - pracovný trh v EÚ, globalizácia pracovného trhu, rekvalifikácia, celoživotné vzdelávanie • Písomné materiály uchádzača o zamestnanie • Žiadosť o prijatie do zamestnania, motivačný list, prihláška na štúdium, profesijný životopis

Religionistika (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • definovať vlastnými slovami pojem náboženstvo, religionistika, teológia, synkretizmus • vysvetliť rozdiel medzi teológiou a religionistikou • zhodnotiť význam náboženstva v živote jedinca • načrtnúť pomocou slepej mapy vývoj náboženstiev na svete • vymenovať svetové náboženstvá • vysvetliť podstatu a historický vývin kresťanského náboženstva • vymenovať základné zväzky kníh kresťanského učenia • chronologicky a geograficky umiestniť vznik kresťanského náboženstva • uviesť orientačný počet stúpenecov kresťanského náboženstva • porovnať sviatky a obrady kresťanského náboženstva s inými náboženstvami • určiť hierarchiu vedúcich predstaviteľov katolíckej cirkvi • zhodnotiť význam kresťanského náboženstva pre jednotlivca • zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerancie • vysvetliť podstatu a historický vývin judaizmu • vymenovať základné zväzky kníh judaizmu, • chronologicky a geograficky umiestniť vznik judaizmu	• Vývoj náboženského myslenia, kresťanstvo, religionistika, teológia, polyteizmus, monoteizmus, živé a mŕtve náboženstvá, synkretizmus, Biblia, Starý a Nový zákon, pápež, biskup, kardinál, Vianoce, Veľká noc, reformácia, pápež • Judaizmus, Islam • Tóra, Kanaán, Pascha, Channnuka, Alah, Mohamed, Mekka, Korán, ramadán, sunniti, šiiti • Východné náboženstvá • Brahma Višna, viera v kolobeh životov, kastovný systém, Budha, nirvána • znaky sekty, náboženské smery so znakmi sekty, svedkovia Jehovovi, Deti Božie, Hare Krišna, New Age, satanizmus • Prezentácia prác z religionistiky

• porovnať sviatky a obrady judaizmu s inými náboženstvami • vysvetliť podstatu a historický vývin islamu • vymenovať základné zväzky kníh islamu, • žiak vie chronologicky a geograficky umiestniť vznik islamu • uviesť orientačný počet stúpencov islamu, • porovnať sviatky a obrady islamu s inými náboženstvami • vysvetliť podstatu a historický vývin hinduizmu a budhizmu • chronologicky a geograficky umiestniť budhizmu a hinduizmu • uviesť orientačný počet stúpencov budhizmu a hinduizmu • porovnať sviatky a obrady budhizmu a hinduizmu s inými náboženstvami, • zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerance • vysvetliť podstatu a historický vývin siekt, • vymenovať základné znaky sekty, • chronologicky a geograficky umiestniť jednotlivé druhy siekt • uviesť orientačný počet stúpencov siekt na svete aj na území SR • porovnať sviatky a obrady siekt • zhodnotiť význam siekt pre jednotlivca • zdôvodniť nevyhnutnosť náboženskej tolerance • nadobudne prezentačné zručnosti.	
--	--

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
<u>Filozofia</u>	• vzťah teórie a praxe • výklad • diskusia • internet • problémové vyučovanie • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Psychológia</u>	• frontálne vyučovanie • diskusia • výklad • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Sociológia</u>	• výklad • riadený rozhovor • diskusia

	• metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Politológia</u>	• skupinová práca • samostatná práca • diskusia • výklad • práca s dokumentmi • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Právo</u>	• výklad • žiacke referáty • riadený rozhovor • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Ekonomia a ekonomika</u>	• výklad • skupinová práca • riadený rozhovor • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Trh práce</u>	• výklad • riadený rozhovor • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Religionistika</u>	• výklad • skupinová práca • riadený rozhovor • prezentácia • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra d'alšie zdroje
<u>Filozofia</u>	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.
<u>Psychológia</u>	KOŠČ, M.: <i>Základy psychológie</i> , 2. vydanie, Bratislava: SPN, 1996. DROTÁROVÁ, E. – DROTÁROVÁ, L.: <i>Relaxační metody</i> . Praha: Epocha, 2003. Internet, knižnica
<u>Sociológia</u>	SOPÓCI, J. – BÚŽIK, B.: <i>Základy sociológie</i> , 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1995.

	KEENE, M.: Svetové náboženstvá. Bratislava: Ikar, 2003. Internet, knižnica
<u>Politológia</u>	TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: Právo pre každého III. Občianske právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. Internet, knižnica
<u>Právo</u>	TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: Právo pre každého III. Občianske právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. HRUBALA, J.- ŽILINČÍK, P.: Právo pre každého II. Trestné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1998. BRIESTENSKÝ, L.: Pracovné právo. Právo pre každého V. Pracovné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2001. HRUBALA, J.- ROHÁRIK, J.: Právo pre každého IV. Rodinné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2000. ZÁKONY II/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. ZÁKONY III/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. Internet, knižnica
<u>Ekonomia a ekonomika</u>	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonomie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : Základy ekonomie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica Hospodárske noviny, Ekonomický časopis
<u>Trh práce</u>	KROŠLÁKOVÁ, J.-PALKOVIČOVÁ, M.: Úvod do sveta práce pre stredné školy. Bratislava: SPN, 2006. CORFIELD, R.: Jak úspěšně zvládnout přijímací pohovor. Prezentujte se sebejistě a vyvarujte se nejčastějších chyb při pohovoru. Praha: Computer press, 2005. Internet, knižnica
<u>Religionistika</u>	KEENE, M.: Svetové náboženstvá. Bratislava: Ikar, 2003.

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa klasifikuje
- Žiak musí mať minimálne 4 známky = 3x test
- 3 x test – váha 2
- 1 x odpoveď -váha 1
- samostatná činnosť (projekt, domáce úlohy, pracovné listy, filozofické eseje) – váha 1
- Projekty, účasť na súťaži – váha 2 (prípadne individuálne posúdenie)
- Domáca úloha, aktivity na hodine a pod. – váha 0,5

Stupnica hodnotenia písomných odpovedí:	100% - 90%	⇒ výborný
	89% - 75%	⇒ chválibebný
	74% - 50%	⇒ dobrý
	49% - 30%	⇒ dostatočný
	29% - 0%	⇒ nedostatočný

$$VZ = \frac{\text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} + \text{známka} \times \text{váha} \dots}{\text{súčet hodnôt váh}}$$

- ⇒ počítame na 2 desatinné miesta:
- priemer do 0,50 (vrátane) zaokrúhľujeme nadol
 - priemer nad 0,50 zaokrúhľujeme nahor
 - 1,50 = „1“; 1,51 = „2“

Názov predmetu	Spoločenskovedný seminár 4.ročník, oktáva
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Doplňuje a prehĺbuje vedomosti z filozofie. Učí študenta analyzovať filozofické dielo a pracovať s filozofickým textom. Študent vie spracovať filozofickú esej na zvolené témy. Pomáha študentovi naučiť sa samostatne vyjadrovať názory a postoje k rôznym filozofickým problémom.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Vedie žiaka k:

- k schopnosti identifikácie a analýzy problémov, otázok a sporov, ktoré zohrávali úlohu kryštalizačného jadra filozofických diskusií a polemík
- k schopnosti charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu.
- k schopnosti porovnať alternatívne riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko
- k samostatnej práci s filozofickým textom
- zaujať stanovisko a vyjadrovať vlastné názory k rôznym filozofickým otázkam
- ku kritickému zhodnoteniu a prehodnoteniu postoja
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami

III. Predmetové kompetencie

Vedie žiaka k:

- k schopnosti identifikácie a analýzy problémov, otázok a sporov, ktoré zohrávali úlohu kryštalizačného jadra filozofických diskusií a polemík
- k schopnosti charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu.
- k schopnosti porovnať alternatívne riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko
- k samostatnej práci s filozofickým textom
- zaujať stanovisko a vyjadrovať vlastné názory k rôznym filozofickým otázkam
- ku kritickému zhodnoteniu a prehodnoteniu postoja
- prezentovaniu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 2 hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý/oktáva	1.Úvod do filozofie	5
	2. Čo je skutočnosť	1
	3. Problematika bytia	5
	4. Logika	2

	5. Otázka pravdy	2
	6. Čo môžem vedieť? Filozofia subjektu kladúceho otázku	3
	7. Evolúcia vedenia	4
	8. Osvietenstvo	2
	9. Svet pojmov – svet hmoty	2
	10. Filozofia ako teória a prax	9
	11. Rozpad pojmu ja	1
	12. Etika	4
	13. Krása a umenie	1
	14. Čo je človek	1
	15. Úvahy o dejinách	1
	16. Kritický racionalizmus	1
	17. Právo a násilie – filozofické aspekty politiky	3
	18. Vzťah k prírode	2
	19. Filozofia náboženstva	2
	20. Aktualizácia učiva	5

Úvod do filozofie (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - je oboznámený s obsahom predmetu a podmienkami absolvovania - vie zhodnotiť potrebu filozofického myslenia pre dnešného človeka - vie rozlíšiť rozdiel medzi otázkami vedy a filozofie - vie vysvetliť vzťah medzi vedou a filozofiou - vie vymenovať základné filozofické disciplíny - vie vymenovať jednotlivé obdobia vývoja filozofie v chronologickom slede.	- Úvodná hodina, oboznámenie žiakov s predmetom a podmienkami absolvovania - Čo je filozofia. Filozofia ako veda a múdrosť. Okruhy otázok. - Veda, otázka, múdrosť, hraničná situácia - Základné filozofické disciplíny. Stručný prehľad dejín filozofie - Ontológia, gnozeológia, Antická filozofia, stredoveká filozofia, renesančná filozofia, novoveká filozofia, filozofia 19. storočia, filozofia 20. storočia

Evolúcia vedenia (4)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vysvetliť základný rozdiel medzi skutočným - pravým a nepravým bytím - vie a základe analýzy textu stanoviť základné Platónove pohľady na realitu - porovná dnešného človeka s človekom v jaskyni, ktorému sa aj dnes premieta skutočnosť v obrazoch prostredníctvom médií	- Pravzor, obraz, napodobenina. - Zmyslový svet, inteligibilný svet, podobenstvo o jaskyni, dualistická ontológia - Skutočnosť ako reprodukcia - Kultúrny priemysel, obraz obrazov

• vie vyjadriť svoj postoj k médiám ako obrazom obrazov • zaujme stanovisko ku kultúrnemu priemyslu ako klamnému obrazu	
--	--

Problematika bytia (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • charakterizovať myslenie orientované na poznávajúci subjekt a na podmienky možnosti poznávania • posúdiť prínos Sokratovského spôsobu myslenia • charakterizovať myslenie orientované na poznanie sveta • dokáže na základe analýzy textu charakterizovať ontológiu • vie diskutovať na tému prvopočiatku sveta • vie porovnať metódu poznávania Sokrata, Platóna a Aristotela • zdôvodniť Aristotelovo zavedenie pojmu substancia na miesto Platónskej idey	• Vedenie je cnosť • Dialóg, pravda, pýtanie sa, mienka • Z myšlienkových podnetov vznikajú školy • Kyrenská, kynická škola, hédonizmus, apolónsky a dionýzovsky prístup • Filozofia sa stáva vedou • Jednotný princíp sveta – predsokratici, súcno, arche • Poriadok sveta • Jednotný princíp sveta – predsokratici, súcno, arche

Logika (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vysvetliť rozdiel medzi logikou a sofistickou • vie definovať predmet záujmu logiky • vie vysvetliť rozdiel medzi subjekt – predikátovou a výrokovou logikou • vie vysvetliť totožnosť kategorického sylogizmu a teórie množín • vie pomocou Vennovho diagramu zobraziť správny logický úsudok	• čom je logika. Aristoteles: Logika ako nástroj • Sofistika, logika, subjekt - predikátová logika, kategorický sylogizmus, logický štvorec • Kategorický sylogizmus • kategorický sylogizmus, logický štvorec

Otázka pravdy (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vysvetliť fakt, že otázka pravdy nie je iba teoretický záujem človeka • dokáže menovať teórie pravdy • vie uviesť príklad v praxi na jednotlivé druhy právd	• Hodnovernosť, pravosť • Hodnovernosť, pravosť, pravda, neprotirečivosť • Teórie pravdy • Konsenzuálna, koherenčná, korešpondenčná

Čo môžem vedieť? Filozofia subjektu kladúceho otázky (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard

Žiak vie/dokáže: • dokáže aplikovať racionalistický postup pri riešení určitého problému • vie interpretovať Descartesovo dualistické ponímanie ontológie • dokáže aplikovať empirický postup pri riešení určitého problému • vie diskutovať o metódach poznania • vie zaujať vlastné stanovisko v otázke metódy poznania • vie vysvetliť dôvody Kantovej kritiky metafyziky • vie popísať Kantov spôsob poznávania • vie vysvetliť pojem kopernikovský obrat • vie diskutovať o problematike hraníc nášho poznania	• Novoveký človek, zneistený, odkázaný sám na seba • Rozum, správna metóda poznania, dedukcia, metodická skepsa, res cogitans, res extensa • Iné východisko: zmyslová skúsenosť • Zmysly, indukcia, Bacon, Lock, idea • Rozum si kladie hranice: Imanuel Kant • Poznanie pred poznaním, transcendentálny, zmyslovosť, um • Kopernikovský obrat • kopernikovský obrat, zmyslovosť, um, analytické a syntetické sudy
---	---

Evolúcia vedenia (4)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vysvetliť dôvod odmietnutia skúmania metafyzických otázok • vie vysvetliť pojem pozitívny fakt • vie popísať vývoj ľudského ducha v dejinách • vie vysvetliť dôvod vytvorenia Comtovej klasifikácie vied • vie určiť obmedzenia filozofického poznania • vie vysvetliť nevyhnutnosť hľadania kritéria podľa, ktoré rozlíšime zmysluplné a nezmysluplné výroky • vie popísať princíp vývoja vedy • vie diskutovať o smerovaní vedy a jej celi	• vie vysvetliť dôvod odmietnutia skúmania metafyzických otázok • vie vysvetliť pojem pozitívny fakt • vie popísať vývoj ľudského ducha v dejinách • vie vysvetliť dôvod vytvorenia Comtovej klasifikácie vied • vie určiť obmedzenia filozofického poznania • vie vysvetliť nevyhnutnosť hľadania kritéria podľa, ktoré rozlíšime zmysluplné a nezmysluplné výroky • vie popísať princíp vývoja vedy • vie diskutovať o smerovaní vedy a jej celi

Osvietenstvo (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie opísať spoločenské podmienky nástupu osvietenstva • vie zhodnotiť dôsledky osvietenstva na európsku kultúru	• Osvietenstvo – kritika osvietenstva • Stanoviská a ciele osvietenstva

Svet pojmov – svet hmoty (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie popísať spôsob akým duch - vedomie vytvára skutočnosť - dokáže diskutovať o hmote ako základe, z ktorého možno odvodiť všetko duchovné - vie porovnať jednotlivé druhy materializmu	- Subjekt vytvára svoj svet - Idealizmus – Descartes, Kant, Fichte, Hegel - Subjekt nachádza svoje miesto v materiálnom svete - Materializmus – scientistický a sociálny - Demokritos, mechanistické myslenie

Filozofia ako teória a prax (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vysvetliť základné smerovanie teoretickej a praktickej filozofie a rozdiely medzi nimi - dokáže diskutovať o použití filozofický myšlienok marxizmu v dnešnej dobe - vie interpretovať Marxovu koncepciu dejín - vie vysvetliť základné smerovanie teoretickej a praktickej filozofie a rozdiely medzi nimi - vie poukázať na použitie filozofie na jednotlivých príkladoch - vie vysvetliť základné kritérium pravdy pragmatizmu - vie vysvetliť základné smerovanie teoretickej a praktickej filozofie a rozdiely medzi nimi - vie popísať požitie filozofie na jednotlivých príkladoch - vie vysvetliť základné smerovanie teoretickej a praktickej filozofie a rozdiely medzi nimi - vie popísať požitie filozofie na jednotlivých príkladoch - vie vysvetliť základné smerovanie teoretickej a praktickej filozofie a rozdiely medzi nimi - popísať požitie filozofie na jednotlivých príkladoch	- Marxizmus - Historický a dialektický materializmus, odcudzenie práce, súkromné vlastníctvo, proletariát, buržoázia - Pragmatizmus - Kritérium pravdy, užitočnosť, prax - Záujem o existenciu – Kierkegaard, Friedrich Nietzsche - Existencia, proces sebaotvárania, štádia existencie, Nadčlovek, nihilizmus, morálka, prehodnotenie hodnôt, vôľa k moci - Človek je tým, čo zo seba urobí: Jean Paul Sartre - Esencia, existencia, podstata A. Camus - Absurdita, samovražda

Rozpad pojmu JA (1)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - žiak dokáže popísať postavenie JA ako subjektu vo filozofii štrukturalizmu - vie vysvetliť metodológiu poznávania v štrukturalizme	- Ja je niekto iný. Michel Foucault, Jacques Lacan - Strata identity subjektu, dekonštrukcia, archeológia, paradigma

Etika (4)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie zdôvodniť nevyhnutnosť existencie pojmu dobra pre všetky etické systémy - dokáže porovnať rôzne etické koncepcie - vie aplikovať Kantov etický názor na reálne situácie - vie vysvetliť etické nároky poklasických smerov antickej filozofie - vie zaujať postoj k etickým vedeckým problémom - vie vysvetliť možnosť zneužitia vedy a techniky	- Etika – Blaženosť ako cieľ ľudského konania. - Etický egoizmus - Dobro ako základná etická kategória, blaženosť, cnosť, egoizmus - Etika – Povinnosť je prvoradá - Kategorický imperatív, povinnosť, autonómia - Antické filozofické názory - Skeptici, stoici, epikurejci - Bezmocnosť etiky ako následok postmoderného vedenia - Apokalypsa, technokracia, klonovanie

Krása a umenie (1)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: vie zhodnotiť význam umenia pre jednotlivca	- Krása a umenie - Krása, umenie, autonómia umenia, estetika, umenie, vkus, účelnosť

Čo je človek? (1)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: vie popísať jednotlivé prístupy, ktoré popisujú človeka	- Čo je človek? - Filozofická antropológia, podstata človeka, kultúra, Gehlen, Scheler

Úvahy o dejinách (1)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vlastnými slovami popísať svoj pohľad na smerovanie dejín a ich zmysel - vie definovať poznanie dejín ako kľúč k pochopeniu prítomnosti	- Úvahy o dejinách – završenie dejín - Zmysel dejín, završenie dejín, subjekt dejín, lineárne, cyklické dejiny - Úvahy o dejinách – poznanie dejín - Súvislosť poznania dejín a pochopenia prítomnosti

Kritický racionalizmus (1)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vysvetliť, čo je cieľom vedy podľa K. R. Poppera - vie rozlíšiť medzi pojмами verifikácia a falzifikácia - vie zaujať postoj k problematike objektívneho poznania	Povaha vedeckého poznania podľa K. R. Poppera

Právo a násilie – filozofické aspekty politiky (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie popísať prirodzený stav v ponímaní Hobbesa, Locka, Rousseau - vie definovať pojem spoločenská zmluva - vie popísať dejinný vývoj deľby štátnej moci - vie dôvodniť potrebu deľby štátnej moci - vie popísať nároky, ktoré kladie na jednotlivca Rousseuova spoločenská zmluva - vie interpretovať Heglovo uskutočňovanie princípov práva a slobody v praxi	- Egoizmus a družnosť – otázka prirodzeného stavu (Hobbes, Lock) - Prirodzený stav, racionalizmus, prirodzené práva, zoon politikon, spoločenská zmluva, štátna moc - Deľba štátnej moci - Lock, Hobbes, Montesquieu - Absolutistická monarchia, deľba štátnej moci - Jean – Jacques Rousseau a vynútená jednota vôle - Všeobecná vôľa, vôľa všetkých, moc rozumu

Vzťah k prírode (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie popísať zmenu myslenia človeka vo vzťahu k prírode - vie vymenovať autorov zaoberajúcich sa vzťahom človeka k prírode - žiak sa pokúsi hľadať nový spôsob etiky, ktorá by uplatňovala zásady zodpovednosti za ekologické problémy	- Vzťah k prírode - Teleologický výklad prírody, mechanistický obraz sveta, evolúcia - Ekológia a etika - zodpovednosť

Filozofia a náboženstvo (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie popísať vzťah teológie a filozofie - vie interpretovať Aristotelovu ponímanie Boha - vie popísať Augustínov spôsob poznávania Boha - vie vysvetliť dôkazy Božej existencie u Tomáša Akvinského - vie uviesť vzťah medzi spoločenskou situáciou a náboženským myslením - vie porovnať názory Kierkegaarda a Nietzscheho v otázke existencie Boha a jeho funkcie	- Filozofia a náboženstvo – Aristoteles a Augustín - Nehybný hýbateľ, iluminácia - Filozofia a náboženstvo – Tomáš Akvinský, Nietzsche, Kierkegaard 5 odkazov na Božiu existenciu

Aktualizácia učiva (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: vie obhájiť svoju prácu pred učiteľom i ostatnými žiakmi	Odvzdávanie a obhajoba záverečných prác

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
Úvod	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • sledovanie filmu • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Čo je skutočnosť	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Problematika bytia	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Logika	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Otázka pravdy	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Čo môžem vedieť? Filozofia subjektu kladúceho otázky	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Evolúcia vedenia	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami

	• metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Osvietenstvo	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Svet pojmov – svet hmoty	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Filozofia ako teória a prax	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Rozpad pojmu JA	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Etika	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Krása a umenie	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Čo je človek?	• výklad • riadený rozhovor • diskusia

	• práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Úvahy o dejinách	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Kritický racionalizmus	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Právo a násilie – filozofické aspekty politiky.	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Vzťah k prírode	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Filozofia a náboženstvo	• výklad • riadený rozhovor • diskusia • práca s textami • skupinová práca • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Aktualizácia učiva	• samostatná práca žiakov • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra ďalšie zdroje	Didaktická technika
Úvod	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Čo je skutočnosť	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Problematika bytia	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Logika.	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Otázka pravdy	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Čo môžem vedieť? Filozofia subjektu kladúceho otázky	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Evolúcia vedenia	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Osvietenstvo	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998 STORIG, H. J.: <i>Malé dejiny filozofie</i> , Praha: Karmelitánske nakladateľství, 2000. - SUCHÝ, M. - JAKSICOVÁ, V. : <i>Malá ontológia z diel filozofov</i> , Bratislava: SPN, 1991.	Tabuľa, učebnica
Svet pojmov – svet hmoty	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M.: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: <i>Filozofia</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. STORIG, H. J.: <i>Malé dejiny filozofie</i> , Praha: Karmelitánske nakladateľství, 2000.	Tabuľa, učebnica

	- SUCHÝ, M. - JAKSICOVÁ, V. : Malá ontológia z diel filozofov, Bratislava: SPN,1991.	
Filozofia ako teória a prax	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998. STORIG, H. J.: Malé dejiny filozofie, Praha: Karmelitánske nakladateľstvi, 2000. - SUCHÝ, M. - JAKSICOVÁ, V. : Malá ontológia z diel filozofov, Bratislava: SPN,1991. - Časopisy s filozofickou tematikou	Tabuľa, učebnica
Rozpad pojmu JA	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998.	Tabuľa, učebnica
Etika	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. STORIG, H. J.: Malé dejiny filozofie, Praha: Karmelitánske nakladateľstvi, 2000. - SUCHÝ, M. - JAKSICOVÁ, V. : Malá ontológia z diel filozofov, Bratislava: SPN,1991. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998.	Tabuľa, učebnica
Kráša a umenie	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998. STORIG, H. J.: Malé dejiny filozofie, Praha: Karmelitánske nakladateľstvi, 2000. - SUCHÝ, M. - JAKSICOVÁ, V. : Malá ontológia z diel filozofov, Bratislava: SPN,1991.	Tabuľa, učebnica
Čo je človek?	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998.	Tabuľa, učebnica
Úvahy o dejinách	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998.	Tabuľa, učebnica
Kritický racionalizmus	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo,1998.	Tabuľa, učebnica
Právo a násilie – filozofické aspekty politiky.	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogická nakladateľstvo, 2001.	Tabuľa, učebnica

	FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	
Vzťah k prírode	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Filozofia a náboženstvo	KICZKO, L. – MARCELLI, M. – WALDSCHUTZ, E. – ZIGO, M: <i>Dejiny filozofie</i> . Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001. FURSTOVÁ, M. – TRINKS, M.: Filozofia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998.	Tabuľa, učebnica
Aktualizácia učiva	KATUŠČÁK, D.: <i>Ako písať záverečné a kvalifikačné práce</i> . Bratislava: Enigma, 2007.	Tabuľa, učebnica

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa neklasifikuje
- 3 úrovne hodnotenia:
 - 0% - 39% = NEABSOLVOVAL
 - 40% - 100% = ABSOLVOVAL
- Min. 3 x aktivita (pracovné listy, domáce úlohy, ústna odpoveď)
- Test – 1 x za polrok
- 1 x prezentácia na vybranú tému (projekty, vytváranie prezentácií, filozofické eseje)

Názov predmetu	Ekonomika VP 4.ročník, októbra
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Ekonomika ako voliteľný predmet má žiakom sprostredkovať potrebné vedomosti, zručnosti a spôsobilosti, pomocou ktorých získajú základnú orientáciu vo fungovaní ekonomického systému spoločnosti. Žiaci nadobudnú schopnosť narábať so základnými ekonomickými kategóriami, pojmami, procesmi a javmi, s ktorými sa budú stretávať v každodennom živote. Ekonomika je veľmi dôležitý predmet najmä v súčasnom svete, keď je pre každého človeka dôležité orientovať sa v základných životných situáciách a keď musí robiť každodenné ekonomické rozhodnutia.

Ekonomika má významnú úlohu v procese prípravy žiaka nielen na získanie teoretických ekonomických poznatkov, ktoré budú ďalej rozvíjať na vysokých školách, ale aj nadobudnutie určitých zručností a postojov, ktoré sa týkajú ekonomického života spoločnosti, každodenného života občana v nej, aby získali praktické zručnosti spojené s využívaním ekonomických ukazovateľov a právnych noriem.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- schopnosť naučiť sa učiť,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych

Všetky aktivity v rámci výučby ekonomiky sa odvíjajú od zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých teoretických ekonomických poznatkov a zručností v praxi.

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Potreby a ich uspokojenie. Výrobný proces. Statky.	• Hlavným cieľom predmetu je v širokej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie v praxi. • aplikovať a hodnotiť ekonomické informácie • rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií ekonomického rázu v bežnom živote, napr. analyzovať makroekonomické ukazovatele a výsledky hospodárenia, • odvodiť všeobecné zákonitosti na základe poznania princípu a ovplyvňujúcich faktorov, • získavať informácie z diagramov, schém, tabuliek, posúdiť súčasnú ekonomickú situáciu u nás i v rôznych častiach sveta
Výrobné činitele. Vstupy a výstupy výroby	
Ekonomika a ekonomika. Mikro a makroekonomika	
Zákl. ekonom. problémy a spôsoby ich riešenia. Typy ekonomík	
Vývoj ekonomických teórií v staroveku, stredoveku, klasická ekonomika	
Trhový mechanizmus	

Trh práce Nezamestnanosť a jej sociálno – ekonomický dopad	
Pôda a pozem. renta, dopyt, ponuka, cena pôdy	
Trh kapitálu, investície	
Podnik, podnikanie	
Peniaze, bankový systém	
Ekonomické funkcie štátu. Hospodárska politika	
Národné hospodárstvo. Národohospodárske ukazovatele NH SR	
Medzinár. menové vzťahy, menový systém a jeho vývoj. Medzinár. menový fond a jeho ciele, Svetová banka	
Medzinárodná ekonomická integrácia - charakteristika, formy	
Európska únia - história a súčasnosť	

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: dve hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
štvrtý	Potreby a ich uspokojenie. Výrobný proces. Statky.	2

	Výrobné činitele. Vstupy a výstupy výroby	2
	Ekonómia a ekonomika. Mikro a makroekonómia	2
	Zákl. ekonom .problémy a spôsoby ich riešenia. Typy ekonomík	2
	Vývoj ekonomických teórií v staroveku, stredoveku, klasická ekonómia	2
	Trhový mechanizmus	3
	Trh práce Nezamestnanosť a jej sociálno – ekonomický dopad	4
	Pôda a pozem. renta, dopyt, ponuka, cena pôdy	2
	Trh kapitálu, investície	2
	Podnik, podnikanie	8
	Peniaze, bankový systém	9
	Ekonomické funkcie štátu. Hospodárska politika	9
	Národné hospodárstvo. Národohospodárske ukazovatele NH SR	2
	Medzinár. menové vzťahy, menový systém a jeho vývoj. Medzinár. menový fond a jeho ciele, Svetová banka	2
	Medzinárodná ekonomická integrácia - charakteristika, formy	2
	Európska únia - história a súčasnosť	5

Potreby a ich uspokojenie. Výrobný proces. Statky (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - rozčleniť potreby a statky podľa rôznych kritérií - uviesť prínos Maslowovej teórie potrieb v porovnaní s inými kritériami - rozlišuje pojmy statok, produkt, výrobok .služba, tovar - vie na príklade vysvetliť teóriu hraničnej užitočnosti.	- Potreby, spotreba, statok, hmotné, nehmotné statky, voľné, ekonomické statky, verejné, súkromné statky, - Výrobné, spotrebné, kapitálové statky

Výrobné činitele. Vstupy a výstupy výroby (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - rozumieť cieľom a podstate výrobného procesu - charakterizovať výrobné faktory	- Práca, pôda, kapitál, - produkt, výrobok, služba, tovar

Ekonomía a ekonomika. Mikro a makroekonomía (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: vysvetliť pojmy ekonómia, ekonomika, mikroekonomía, makroekonomía, pozitívna ekonómia, normatívna ekonómia,	- ekonómia, - ekonomika, - mikroekonomía, - makroekonomía, - pozitívna ekonómia, - normatívna ekonómia.,

Vývoj ekonomických teórií v staroveku, stredoveku, klasická ekonómia (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - porovnávať jednotlivé prístupy ekonomických teórií k riešeniu problémov spoločnosti - hľadať súvislosti historického vývoja spoločnosti a ekonomických javov	- Oikonomikus, úžera, merkantilizmus, fyziokratizmus, - Teória pracovnej hodnoty, princíp neviditeľnej ruky trhu, zákon klesajúcich výnosov, rovnocenných výrobných faktorov, Sayov zákon trhu, populačná teória, nadhodnota, teória hraničnej užitočnosti - Štátna regulácia NH, teória efektívneho dopytu, teória preferencie likvidity, teória monetarizmu, ekonóma strany ponuky, Lafferova krivka

Trhový mechanizmus (3)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
- vie charakterizovať trh a úlohy jednotlivých subjektov trhu - podľa rôznych hľadísk vie vymenovať rôzne typy trhov - vie vymenovať činitele ovplyvňujúce tvorbu ponuky a dopytu - vie vysvetliť pôsobenie týchto činiteľov - vie vysvetliť posuny kriviek po osi X,Y - vie charakterizovať nedostatky a nedokonalosti trhu - rozumie pojmu konkurencia a vie rozlišovať formy nedokonalej konkurencie	- Trh, spotrebiteľia, podniky, štát, - trh VF čiastkový trh, agregátny trh, medzinárodný trh - Krivka dopytu, faktory, ovplyvňujúce dopyt, posun krivky po osi X,Y - Krivka ponuky, faktory, ovplyvňujúce ponuku, posun krivky po osi X,Y. Tvorba ceny, ekvilibrium - verejné statky - monopolné sily, - externality. - konkurencia na strane ponuky, dopytu, - formy nedokonalej konkurencie – monopol oligopol monopolistická konkurencia

Trh práce Nezamestnanosť a jej sociálno – ekonomický dopad (4)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vysvetliť od čoho závisí dopyt a ponuka práce - vie vysvetliť krivku ponuky - vie vymenovať rôzne formy mzdy - vie vysvetliť pojmy dobrovoľná a nedobrovoľná nezamestnanosť, cyklická, frikčná, štruktúrna	- Dopyt, ponuka, cena práce - zatačajúca sa krivka ponuky - nominálna a reálna mzda, časová a úkolová mzda - dobrovoľne nezamestnaní, - cyklická, frikčná, štruktúrna nezamestnanosť

Pôda a pozem. renta, dopyt, ponuka, cena pôdy (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie vysvetliť od čoho závisí dopyt a ponuka pôdy - vie popísať graf znázorňujúci dopyt, ponuku a cenu pôdy - vie vysvetliť pojmy renta, pozemková renta	- Pôda, - renta, - pozemková renta, - bonita pôdy, - monopol ponuky pôdy, - agrárna politika SR, EÚ

Trh kapitálu, investície (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vysvetliť faktory, ktoré ovplyvňujú dopyt a ponuku kapitálu • vie vymenovať rôzne formy kapitálu • vie vysvetliť pojmy úroková miera • vie zadať investície	• Kapitál fyzický, • peňažný, • investície, • úrok, • úroková miera

Podnik, podnikanie (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • definovať pojmy podnik, podnikanie, fyzická osoba, právnická osoba, obchodný register • vymenovať práva a povinnosti podnikov • vysvetliť podstatu právnej subjektivity a ekonomickej samostatnosti • členiť podniky z rôznych hľadísk • získať vedomosti o základných formách podnikania ako živnostník, • aplikovať nadobudnuté poznatky v praxi, vie si vybaviť živnosť • vymenovať a charakterizovať obchodné spoločnosti, • vymenovať, čo musia spoločnosti splniť pred zápisom do obch. registra, ako spoločnosti ručia • charakterizovať, čo je zakladateľská zmluva • rozhodnúť pre určitú formu podnikania, • zostaviť podnikateľský zámer, vypočítať cenu výrobku/služby, vytvoriť reklamu pre svoj výrobok, urobiť prieskum trhu	• Podnik, podnikanie, fyzická osoba, právnická osoba, obchodný register • Práva podnikov, • povinnosti podnikov, • výrobný podnik, podnik služieb, súkromné, verejné, zmiešané podniky, malé stredné a veľké podniky, podnik jednotlivca, obchodné spoločnosti • právna subjektivita, ekonomická samostatnosť • Živnosť, ohlasovacie živnosti, koncesované živnosti, voľné živnosti, remeselné živnosti, viazané živnosti • Marketingový plán, plán odmeňovania pracovníkov, finančný plán, plán rozdelenia zisku

Peniaze, bankový systém (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • charakterizovať podstatu a funkcie peňazí, ich vznik, vývoj, súčasné formy • vysvetliť, ako funguje dvojstupňová forma bankovníctva, • vymenovať funkcie CB, • charakterizovať aktívne, pasívne a sprostredkovateľské operácie bánk, moderné formy bankovníctva • porovnať cenu bankového produktu v rôznych bankách a vybrať si pre seba najvhodnejší/podľa svojich kritérií/ • argumentovať a prezentovať ním vybraný bankový produkt a jeho výhodnosť pre seba • charakterizovať infláciu, jej jednotlivé podoby, vie vymenovať dôsledky inflácie pre jednotlivé vrstvy obyvateľstva • vymenovať a charakterizovať krátkodobé cenné papiere • vymenovať a charakterizovať dlhodobé cenné papiere	• Peniaze, vývoj peňazí, funkcie peňazí, súčasné podoby peňazí, depozitné peniaze, “skoro peniaze“ • Centrálna banka, obchodná banka, poisťovne, stavebné sporiteľne, nebankové subjekty, aktívne, pasívne, sprostredkovateľské operácie, moderné formy bankovníctva • Bežný účet, spotrebiteľský úver, hypotéka, pôžička na štúdium • Inflácia, index spotrebiteľských cien, miera inflácie, mierna inflácia, hyperinflácia, cválajúca inflácia • Štátne pokladničné poukážky, vkladové listy, zmenka, šek, nákladný list, skladiskový list • Dlhopis, hypotekárny záložný list, štátny dlhopis, komunálna obligácia, zamestnanecká obligácia

Ekonomické funkcie štátu. Hospodárska politika (9)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • charakterizovať funkcie štátu v zmiešanej ekonomike • rozumie pojmu hospodárska politika a pozná jej základné nástroje • povedať, kto je hlavným subjektom tejto politiky a čo je jej hlavným cieľom • vie vlastnými slovami vysvetliť podstatu expanzívnej a reštriktívnej politiky • z textu určiť o aký typ politiky ide • navrhnúť riešenie hospodárskeho problému • vymenovať nepriame nástroje monetárnej politiky • vysvetliť dopad použitia nepriamych nástrojov na množstvo peňazí v obehu • povedať ciele rozpočtovej politiky • vymenovať a charakterizovať príjmy štátneho rozpočtu • vymenovať výdavky štátneho rozpočtu • posúdiť dopad deficitného štátneho rozpočtu na chod ekonomiky • vymenovať a charakterizovať priame a nepriame dane • posúdiť dopad progresívneho a regresívneho zdaňovania, • vysvetliť Lafferovu krivku • uviesť príklady ako štát zabezpečuje pomoc	• Efektívnosť, rovnosť, stabilita, • hospodárska politika, • ekonomicke cyklus, • monetárna politika, • fiškálna politika, • dôchodková politika, • zahraničná hosp. politika • Monetárna politika, expanzívna a reštriktívna politika, regulácia investičnej činnosti, regulácia spotrebného úveru • Operácie na voľnom trhu, úroková sadzba CB, minimálna miera povinných rezerv, intervencie na devízových trhoch • Príjmy štátneho rozpočtu, výdavky • dane priame, nepriame. DPH, spotrebné dane, daňová sadzba, daňovník, platiteľ dane progresívne zdaňovanie, regresívne zdaňovanie -Lafferova krivka • Sociálna politika liberálna, • starobný dôchodok, dôchodkové piliere, • materský príspevok, • sociálne dávky, sociálne

Národné hospodárstvo. Národohospodárske ukazovatele NH SR (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • rozumieť podstate základných makroekonomických ukazovateľov • vie charakterizovať NH a jeho štruktúru • rozumieť podstate obchodnej a platobnej bilancie NH	• HDP. • HNP, • ČDP, • ČNP, • metódy výpočtu HDP

Medzinár. menové vzťahy, menový systém a jeho vývoj. Medzinár. menový fond a jeho ciele, Svetová banka (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže:	

- vysvetliť pojmy medzinárodný obchod, svetové hospodárstvo, medzinárodná ekonomická integrácia, globalizácia - je schopný vysvetliť rozdiel medzi protekcionalistickou a liberálnou zahraničnou politikou	- Miera otvorenosti, - Protekcionalistická zahraničná politika - liberálna zahraničná politika, - MMF, Svetová banka
---	---

Medzinárodná ekonomická integrácia - charakteristika, formy (2)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vymenovať formy mikro a makro integrácie - rozumieť podstate mikro a makroekonomickej integrácie	- Mikrointegrácia, - predvýrobná integrácia, výrobná oblasť, odbytová oblasť, - pásмо voľného obchodu, - colná únia, spoločný trh, hospodárska únia, - menová únia, - úplná ekonomická integrácia - politická únia

Európska únia - história a súčasnosť (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - poznať históriu vzniku EÚ - poznať orgány EÚ a vie ich charakterizovať - poznať históriu menovej integrácie - vymenovať a vysvetliť podstatu svetových integračných združení - porovnať integračné združenia s EÚ - poznať históriu vstupu SR do EÚ - vyhľadať a interpretovať informácie o súčasnom „postavení“ SR v EÚ	- Montánna únia, - Euroatom, EHS - Maastrichtská zmluva, - Európsky parlament, - Rada EÚ, - Európska komisia, Európska centrálna banka, Európska investičná banka, Európsky hospodársky a sociálny výbor, Dvor audítorov

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
Potreby a ich uspokojenie. Výrobný proces. Statky.	- výkladová, - prezentačná , - riadený rozhovor
Výrobné činitele. Vstupy a výstupy výroby	- riadený rozhovor - problémová
Ekonomía a ekonomika. Mikro a makroekonomía	skupinová

Zákl. ekonom .problémy a spôsoby ich riešenia. Typy ekonomík	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Vývoj ekonomických teórií v staroveku, stredoveku, klasická ekonómia	• problémový výklad, • Skupinová, • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Trhový mechanizmus	• problémový výklad, • skupinová • práca s IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Trh práce Nezamestnanosť a jej sociálno – ekonomický dopad	• Výkladová, • skupinová • práca s IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Pôda a pozemková renta, dopyt, ponuka, cena pôdy	• Výkladová, • prezentačná • prípadová štúdia • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Trh kapitálu, investície	• Výkladová, • Prezentačná • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Podnik, podnikanie	• Výkladová, • prezentačná. • skupinová • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Peniaze, bankový systém	• Výkladová, • problémový výklad • prezentačná • projektová • prieskumná • skupinová • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

Ekonomické funkcie štátu. Hospodárska politika	• Výkladová, • prezentačná • práca s IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Národné hospodárstvo. Národohospodárske ukazovatele NH SR	• Výkladová, • prezentačná. • Skupinová • Práca s IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Medzinár. menové vzťahy, menový systém a jeho vývoj. Medzinár. menový fond a jeho ciele, Svetová banka	• Výkladová, • prezentačná. • skupinová, • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Medzinárodná ekonomická integrácia - charakteristika, formy	• Výkladová, • prezentačná. • skupinová, • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Európska únia - história a súčasnosť	• Výkladová, • prezentačná. • skupinová, • žiacke referáty • práca s IKT • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra, ďalšie zdroje	Didaktická technika
Potreby a ich uspokojenie. Výrobný proces. Statky.	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik/	Tabuľa, dataprojektor, notebook.

Výrobné činitele. Vstupy a výstupy výroby	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Ekonómia a ekonomika. Mikro a makroekonómia	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Zákl. ekonom. problémy a spôsoby ich riešenia. Typy ekonomík	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Vývoj ekonomických teórií v staroveku, stredoveku, klasická ekonómia	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Trhový mechanizmus	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Trh práce Nezamestnanosť a jej sociálno – ekonomický dopad	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008.	

	Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Pôda a pozemková renta, dopyt, ponuka, cena pôdy	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Trh kapitálu, investície	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Podnik, podnikanie	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Peniaze, bankový systém	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Ekonomické funkcie štátu. Hospodárska politika	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R.: Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Národné	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky.	

hospodárstvo. Národohospodárske ukazovatele NH SR	5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Medzinár. menové vzťahy, menový systém a jeho vývoj. Medzinár. menový fond a jeho ciele, Svetová banka	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Medzinárodná ekonomická integrácia - charakteristika, formy	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	
Európska únia - história a súčasnosť	ŠLOSÁR, R a KOL.: Základy ekonómie a ekonomiky. 5. vydanie, Bratislava: SNP, 2006. NOVÁK, J. - ŠLOSÁR, R. : Základy ekonómie a ekonomiky pre stredné školy. 1. vydanie, Bratislava: SNP, 2008. Internet, knižnica http://www.ekonomiahrou.sk/index.php?m1=3&show=3 http://www.finance.sk/download/268-stahuj-obchodny-zakonnik	

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa neklasifikuje
- 3 úrovne hodnotenia:
 - 0% - 39% = NEABSOLVOVAL
 - 40% - 100% = ABSOLVOVAL
- Min. 3 x aktivita (pracovné listy, domáce úlohy, ústna odpoveď)
- Test – 1 x za polrok
- 1 x prezentácia na vybranú tému (projekty, vytváranie prezentácií)

Názov predmetu	Psychológia 4.ročník, októbra
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet psychológia je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakom rozvíjať hlavne analytické myslenie, ale na druhej strane byť vnímavý voči problémom druhých ľudí a okoliu. Prezентuje psychológiu, dejiny a jej základné odvetvia a oboznamuje žiakov s jej základným pojmovým aparátom. Otvára cestu k sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí.

Dôležitým prostriedkom, ako to dosiahnuť, je súhrn psychologickej literatúry a prípadových štúdií. Vďaka ich analýze, je žiak schopný použiť ich aj v kontexte rôznych životných situácií, formuje schopnosť empatie a pritom rozvíja aj kreatívne myslenie.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych, □ iniciatívnosť a podnikavosť, □ schopnosť naučiť sa učiť.
- schopnosť pozorovať a analyzovať

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
Úvod do psychológie	• zvládnuť základný kategoriálno-pojmový aparát psychológie • prezentovať myšlienky jednotlivých psychológov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami
Odvetvia psychológie	□ posúdiť význam psychologických poznatkov odvetví psychológie pre jedinca
Psychické javy osobnosti	□ utvárať realistické sebapoznávanie a sebahodnotenie
Psychológia osobnosti	• obhajovanie vlastných postojov • utvárať vedomie vlastnej identity a identity druhých ľudí • poznať a uvedomiť si svoje osobnostné vlastnosti, temperament, reagovanie a správanie v bežnej situácii, ale aj v situácii záťaže, stresu, krízy

Vývinová psychológia	☐ tolerovať názory, správanie a prežívanie iných, s ohľadom na ich vek, pohlavie, vzdelanie, národnú, národnostnú, etnickú, politickú, náboženskú príslušnosť a na ich osobnostné charakteristiky
Psychológia zdravia	☐ vyrovnávať sa vhodnými spôsobmi s náročnými životnými situáciami
Sociálna psychológia	• utváranie vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí v spoločnosti • uplatňovanie vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: 2 hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	1. Úvod do psychológie	7
	2. Odvetvia psychológie	6
	3. Psychické javy osobnosti	16
	4. Psychológia osobnosti	5
	5. Vývinová psychológia	8
	6. Psychológia zdravia	6
	7. Sociálna psychológia	10

Úvod do psychológie (7)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak: • je oboznámený s obsahom predmetu a podmienkami pre absolvovanie • vie poznávať seba samého, svoje prežívanie a správanie	Predmet psychológie Psychika, prežívanie, správanie, hoministická veda

• vie zhodnotiť potrebu metodologického výskumu pre dnešného človeka • vie dobre viesť rozhovor s využitím techník aktívneho počúvania • vie pozorovať iných okolo seba s dôrazom na ich osobnostné vlastnosti, postoje, hodnoty, motiváciu aj emócie rozvíjaním interpersonálnej percepcie a sociálnej senzitivity	Metódy psychológie Pozorovanie, experiment, exploračné metódy- sémantický diferenciál, psychodiagnostické metódy- dotazník, testy
• vie zhodnotiť potrebu filozofického myslenia pre ďalší vývin psychológie ako vedy • vie rozlíšiť rozdiel medzi otázkami vedy a filozofie • vie vysvetliť vzťah medzi psychológiou a filozofiou	Filozofické základy psychológie KA, panta rei, Demokritos, Sokratova duša, Platónova cnosť, Aristotelove rozdelenie duše, Akvinského nesmrteľná duša
• vie vymenovať jednotlivé obdobia vývoja psychológie v chronologickom slede • vie stručne charakterizovať základné psychologické smery v dejinách	Dejiny psychológie Racionalizmus, empirizmus, osvietenstvo, nemecká klasická filozofia, predpoklady vzniku psychológie, zakladatelia psychológie ako vedy, historické psychologické školy, tvarová psychológia, behaviorizmus, psychodynamická psychológia, kognitívna, humanistická a transpersonálna psychológia...
• vie vysvetliť biologickú determináciu psychiky • vie posúdiť význam dedičnosti, genotypu a fenotypu, činnosti, vlastnosti a štruktúry NS a zmyslových orgánov a činnosti endokrinných žliaz	Biologická determinácia psychiky činnosť, vlastnosti a štruktúra NS a zmyslových orgánov, činnosť endokrinných žliaz, rast organizmu, biologické pudy a potreby, dedičnosť, vrozenosť, niektoré defekty a choroby
• vie vysvetliť sociálnu determináciu psychiky • vie posúdiť význam prostredia, sociálnych zvykov, mravných zásad, a zákonov pri formovaní osobnosti človeka	Sociálna determinácia psychiky Výchovné prostredie, výchova, behavioristi, sociálne zvyky, mravné zásady, zákony, tabu
☐ vie vysvetliť psychologickú determináciu psychiky	Psychologická determinácia psychiky
☐ vie posúdiť význam na jednej strane dedičnosti a na strane druhej význam prostredia pri formovaní osobnosti človeka	Súvislosť s biologickou a sociálnou determináciou, úloha dedičnosti aj prostredia
Odvetvia psychológie (6)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard

• vie posúdiť prínos experimentálnej psychológie na ďalší vývin psychológie • vie vysvetliť podstatu Gestalt a dialektickomaterialistickej psychológie	Experimentálna psychológia Laboratórium, stupne vedomia, elementy vedomia- pocity, predstavy, asociačné zákony, Gestalt psychológia, dialektickomaterialistická psychológia
• vie charakterizovať základnú filozofiu jednotlivých psychológov, ktorí sa zaoberali hlbinnou psychológiou • vie porovnať teóriu S. Freuda Junga a Adlera □ vie zdôvodniť úlohu nevedomia a ranných spomienok	Hlbinná psychológia S. Freud psychoanalýza, nevedomie, ID, Ego, Superego, princíp slasti, štádia vývinu človeka, A. Adler, súrodenecká konštalácia, individuálna psychológia, komplex menejcennosti, ranné spomienky
□ vie posúdiť význam humanistickej psychológie □ vie humanistickú psychológiu porovnať s experimentálnou a hlbinnou	Humanistická psychológia Seberealizácia človeka, úloha tvorivosti človeka, Maslowa pyramída potrieb, Rogers, Frankl, snaha o prekonanie psychoanalýzy
• vie vysvetliť Pavlov a Skinnerov experiment • vie vysvetliť rozdiel medzi podmieneným a nepodmieneným reflexom □ vie posúdiť význam behaviorizmu • vie behaviorizmus porovnať s experimentálnou, hlbinnou a humanistickou psychológiou	Behaviorizmus Pavlov podmienený reflex, Watson, úloha prostredia, Skinner, Hull, experimenty s potkanmi, schéma: S-R, schéma S-O-R
• vie charakterizovať základné pojmy súvisiace s kognitívnou psychológiou • vie vysvetliť Ebbinghausov experiment	Kognitívna psychológia Zdôrazňuje zmyslové poznanie, pamäť, fantázia, myslenie reč (kognitívne procesy), Ebbinghausov experiment
• vie vymenovať smery v súčasnej psychológii • vie charakterizovať neobehaviorizmus, transpersonálna psychológia, psychoanalýzu...	Smery v súčasnej psychológii psychoanalýza, neobehaviorizmus, kognitívna psychológia, transpersonálna psychológia (zameriava sa na stavy rozšíreného vedomia, ktoré dosiahneme užitím drog alebo meditatívnyimi technikami)

Psychické javy osobnosti (16)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard

Žiak vie/dokáže: - vie lepšie odhadnúť a poznať neverbálne prejavy komunikácie druhých, na základe neverbálnych prejavov správania poznať, čo druhý prežíva, aké má pocity, emócie, ako bude v najbližšej dobe reagovať - tolerovať názory, správanie a prežívanie iných, s ohľadom na ich vek, pohlavie, vzdelanie, národnú, národnostnú, etnickú, politickú, náboženskú príslušnosť a na ich osobnostné charakteristiky	Prežívanie a správanie Názory na úlohu prežívania a správania v živote jedinca(Watson, Freud, Skinner, Erikson, Piaget, Kohlberg, Fowler)
- vie si uvedomiť, ako ja sám, ale aj iní okolo mňa vnímajú vonkajšie prostredie - reagovať na rôzne podnety prichádzajúce	Vnímanie a pociťovanie Percepcia, Berkeley, Helmholtz, James Gibson, Zákony organizácie perцепčného

z okolia ☐ vie vysvetliť zákony organizácie perцепčného poľa	poľa, analyzátor, receptory, podnetový prah,
- vie vysvetliť význam predstavivosti a fantázie na vývin človeka od ranného detského veku až po adolescenciu - vie ako rozvíjať svoju predstavivosť - vie aké podmienky sú vhodné pre rozvoj predstavivosti a fantázie	Predstavivosť a fantázia Bezprostredný vnem, zmysly, druhy fantázie- rekonštrukčná, tvorivá, zámerná a bezprostredná
- vie ako rozvíjať svoju kreativitu - vie aké podmienky sú vhodné pre rozvoj tvorivosti - vie charakterizovať základné vlastnosti tvorivosti	Tvorivosť Kreativita, J. P. Guilford, druhy tvorivosti, tvorivý produkt, tvorivá osobnosť, tvorivý proces, tvorivé prostredie a klíma, originalita, fluencia, flexibilita
☐ vie vysvetliť základné druhy myslenia vie charakterizovať základné myšlienkové operácie	Myslenie Verbálne, analytické, kritické myslenie, úsudky, druhy myslenia, myšlienkové operácie: analýza, syntéza, porovnávanie, abstrakcia, zovšeobecňovanie, indukcia, dedukcia, analógia
☐ vie porovnať vnútornú a vonkajšiu reč človeka lepšie odhadnúť a poznať neverbálne prejavy komunikácie druhých, na základe neverbálnych prejavov správania poznať, čo druhý prežíva, aké má pocity, emócie, ako bude v najbližšej dobe reagovať	Reč Jazyk, myšlienky, vzťah k mysleniu, vonkajšia a vnútorná reč

• vie objasniť jednotlivé druhy pamäti • vie osvetliť problémy súvisiace s poruchami intelektu • vie podať význam pamäti pri každodennej ľudskej činnosti	Pamäť Druhy pamäti, Inteligencia, intelligenčný kvocient, poruchy intelektu, A. Binet, fázy zapamätania si, pamäť krátkodobá a dlhodobá
• vie objasniť jednotlivé druhy učenia • vie osvetliť problémy súvisiace s učením • vie podať význam kognitívnych schopností pri každodennej ľudskej činnosti	Učenie Intencionálne učenie, mimovoľné, latentné, podmieňovanie, senzomotorické a verbálne učenie, zákon frekvencie, zákon čerstvosti
• vie poznať faktory, ktoré ovplyvňujú pozornosť človeka • vie osvetliť spôsoby ako pozornosť udržať • vie osvetliť problémy súvisiace s poruchami pozornosti	Pozornosť Zámernosť, sústredenosť vedomia, zámerná a bezprostredná pozornosť
• vie posúdiť význam vedomia a podvedomia □ vie charakterizovať problémy súvisiace s poruchami spánku • vie nájsť vhodné spôsoby ako predísť nespavosti	Vedomie Bdelosť, spánok, poruchy spánku, bezvedomie, podvedomie
• vie prejavovať pozitívne city k iným ľuďom • vie sa pozitívne ohodnotiť a oceniť • sa učí rozvíjať emocionálne zručnosti potrebné v medziľudskej komunikácii	City a emócie afekt, nálada, vášeň, znaky citov- polarita, ambivalencia, aktuálnosť, predmetovosť, emócie, citové poruchy
• vie zdôvodniť nevyhnutnosť akceptácie a tolerancie druhého človeka aj s odlišnými postojmi, názormi, životnými hodnotami • si vie priznať, že sa mohol mýliť a že moje stanovisko nemusí byť správne	Empatia Schopnosť vcítiť sa, emocionálna inteligencia, city, emócie
□ je schopný uplatniť kompromis a asertívne správanie pri riešení rodinných, partnerských a pracovných konfliktov	Asertivita Komunikácia, interakcia, asertívne riešenie konfliktov vedie, kompromis, pokazená gramoplatňa, technika otvorených dverí...
• vie charakterizovať nadanie talent a genialitu • vie objasniť podmienky kedy sa nadanie najlepšie rozvíja • vie vymenovať jednotlivé špeciálne schopnosti	Schopnosti Nadanie, talent, genialita, špeciálne a všeobecné schopnosti, vlohy

• si uvedomuje, čo prináša formovanie charakteru na stereotypy v našom reagovaní a správaní a medziľudských vzťahoch • poznaním vlastného charakteru prispieť k formovaniu vlastnej budúcnosti	Charakter Vplyvy prostredia, dedičnosti, morálka, etika
• si uvedomuje, čo prinášajú predsudky, stereotypy v našom reagovaní a správaní do medziľudských vzťahoch na pracoviskách • chápe nebezpečenstvo vytvárania a existencie stereotypov • vie odstraňovať svoje predsudky a stereotypy v správaní a v postojoch • vie osvetliť vonkajšiu i vnútornú motiváciu v živote človeka	Motívy, postoje a potreby Motív, vonkajšia a vnútorná motivácia, záujmy, hodnota, hodnotový rebríček, Maslow, pud, aspirácia, Spranger, Cattel

Psychológia osobnosti (5)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie poznávať seba samého, svoje črty osobnosti • si vie lepšie uvedomiť svoje kladné aj záporné osobnostné vlastnosti, postoje, hodnoty, motiváciu, aspirácie, emócie, ale aj svoj temperament a spôsob reagovania v rôznych situáciách (bežných aj krízových)	Osobnosť, teórie osobnosti Osoba, rola, bio-sociálny pohľad, stanoviská na osobnosť, dimenzie osobnosti, štruktúra osobnosti, typológie, faktory ovplyvňujúce osobnosť
• vie rozlíšiť svoje temperamentné črty osobnosti • vie seba i druhých ľudí zaradiť medzi jednotlivé typy temperamentu • na základe prípadových štúdií vie rozlíšiť základné znaky sangvinika, cholerika, melancholika a flegmatika	Hippokrates Galenos, typológia, temperament, sangvinik, cholerik, melancholik, flegmatik
• vie rozlíšiť svoje temperamentné črty osobnosti • vie seba i druhých ľudí zaradiť medzi jednotlivé typy temperamentu • na základe prípadových štúdií vie rozlíšiť základné znaky introverta a extroverta	Jung Kolektívne nevedomie, archetypy, introverzia, extroverzia, typológia osobnosti, komplexy, asociačný experiment
• vie rozlíšiť svoje temperamentné črty osobnosti • vie seba i druhých ľudí zaradiť medzi jednotlivé typy temperamentu • na základe prípadových štúdií vie rozlíšiť základné znaky lability a stability u človeka	Eysenck Labilita, stabilita, neuroticizmus, osobnostný dotazník

vie porovnať Eysenckovu typológiu s ďalšími typológiami	
- vie rozlíšiť svoje temperamentné črty osobnosti - vie seba i druhých ľudí zaradiť medzi jednotlivé typy temperamentu - vie charakterizovať základnú filozofiu jednotlivých psychológov	Ďalšie typológie osobnosti Kretschmer, Sheldon, Spranger, Gall, Pavlov, Heymans, Wiersma

Vývinová psychológia (8)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie charakterizovať základné pojmy týkajúce sa predmetu vývinovej psychológie - vie pomenovať faktory, ktoré ovplyvňujú život človeka od novorodenca až po smrť	Predmet ontogenetickej psychológie Psychický vývin, metódy ontogenetickej psychológie, bio-sociálny kognitívny a psychosociálny vývin, sociokultúrne faktory, diferenciácia a integrácia, determinanty vývinu, znaky a zákony vývinu...
- vie rozlíšiť črty osobnosti v jednotlivých etapách duševného vývinu - vie vymenovať kritické fázy vývinu človeka v jednotlivých etapách života človeka - vie posúdiť ako senzitívne obdobia vplývajú na ďalší rozvoj osobnosti človeka	Periodizácia psychického vývinu Základné znaky jednotlivých etáp duševného vývinu, vývinové medzníky, prenatálne obdobie, novorodenec, dojča, pubescencia, adolescencia, staroba, kritické fázy vývinu
- vie podať základné črty telesného, kognitívneho, sociálneho vývinu človeka v danom štádiu - vie charakterizovať faktory, ktoré pozitívne i negatívne ovplyvňujú človeka v danom štádiu	Prenatálny vývin Vnútromaternicové štádium, obdobie zárodka, embria, fetu, citlivosť na podnety, vnútromaternicová väzba, teratogénne činitele, pôrod
- vie podať základné črty telesného, kognitívneho, sociálneho vývinu človeka v danom štádiu - vie charakterizovať faktory, ktoré pozitívne i negatívne ovplyvňujú človeka v danom štádiu	Vývin od novorodenca až po batola Obdobie adaptácie, nepodmienené reflexy(Moorov, Babinského), citový a sociálny vývin, motorický a kognitívny vývin, hra, vývin reči, detský vzdor,

- vie podať základné črty telesného, kognitívneho, sociálneho vývinu človeka v danom štádiu - vie charakterizovať faktory, ktoré pozitívne i negatívne ovplyvňujú človeka v danom štádiu	Vývin dieťaťa od 3 rokov po adolescenciu Socializácia, fantázia a živosť, filipínska miera, konfabulácie, pseudologia fantastica, egocentrizmus, striedanie rolí, heteronómne svedomie, identifikácia, triezvy realizmus, školská práca, štrukturálna premena tela, kognitívny sociálny a citový vývin
- vie podať základné črty telesného, kognitívneho, sociálneho vývinu človeka v danom štádiu - vie charakterizovať faktory, ktoré pozitívne i negatívne ovplyvňujú človeka v danom štádiu	Adolescencia obdobie komplexnejšej psycho-socialnej premeny, adolescencia, zodpovednosť, telesný vývin, napoleonský komplex, láska a sexualita, medzigeneračný problém, vývin identity, nástup do zamestnania
- vie podať základné črty telesného, kognitívneho, sociálneho vývinu človeka v danom štádiu - vie charakterizovať faktory, ktoré pozitívne i negatívne ovplyvňujú človeka v danom štádiu	Štádiá dospelosti Mecitma, zrelosť, zakladanie rodiny, manželstvo, profesia, adultium, stereotyp, rozvod, interevium, menopauza, andropauza, syndróm prázdneho hniezda, jeseň života, polymorbidita, smrť

Psychológia zdravia (6)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: - vie charakterizovať základné pojmy týkajúce sa predmetu psychológie zdravia - vie vysvetliť ako funguje organizmus v stresovej situácii - rozpozná primárne faktory, ktoré vedú ku stresu	Stres a zdravie Stresor, adaptačný syndróm, agresia, bagatelizácia, racionalizácia, únik (útek), projekcia, regresia, coping, adaptácia, Seylle, eustres, distres, prejavy stresu, Lazarus, Cannon, sympatikus, parasympatikus
a dôsledky, ktoré stres spôsobuje	
- vie porovnať stres, frustráciu - rozpozná primárne faktory, ktoré vedú k frustrácii dôsledky, ktoré frustrácia spôsobuje	Frustrácia Neuspokojené potreby, deprivácia

• vie porovnať stres, frustráciu a depriváciu • rozpozná primárne faktory, ktoré vedú k deprivácii dôsledky, ktoré deprivácia spôsobuje • pozná jednotlivé druhy a formy agresie, násilia, psychického týrania v rodinách a na pracoviskách • vie rozpoznať agresívny, únikový a asertívny druh správania u ľudí • je schopný viesť adekvátne spory s podriadenými a nadriadenými	Agresivita a deprivácia Teórie agresie, útok alebo útek, vonkajšia a vnútorná agresivita, symptómy, terapia
• je schopný uviesť adekvátne spôsoby ako predísť stresovej situácii • je schopný uviesť stratégie, ktoré pomáhajú lepšie zvládnuť stresovú situáciu	Ako proti stresu? Coping, obranné a intervenčné stratégie, rôzne vlastné metódy zvládania stresu
☐ je schopný uviesť adekvátne stratégie a postupy, ako zregenerovať telo i dušu	Psychohygiena Fyziologické postupy, dychové techniky, autogénny tréning, sociálne kontakty, humor, oddych
☐ je schopný uviesť adekvátne stratégie a postupy, ako zregenerovať telo i dušu	Relaxácia dychové techniky, autogénny tréning, jóga, progresívna svalová relaxácia, ďalšie techniky relaxácie(kúpeľ, spánok)

Sociálna psychológia (10)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie charakterizovať základné pojmy týkajúce sa predmetu sociálnej psychológie • lepšie odhadnúť a poznať verbálne i neverbálne prejavy komunikácie druhých, na základe neverbálnych prejavov správania poznať, čo druhý prežíva, aké má pocity, emócie, ako bude v najbližšej dobe správať v spoločnosti • uplatňovať aktívne techniky počúvania druhých s dôrazom na vypočutie si druhých • vie vybrať vhodný komunikačný štýl a štýl sociálnej interakcie	Predmet sociálnej psychológie História, metódy, spoločnosť kultúra, akulturácia

• popíše socializáciu na makroúrovni - v širokom kontexte spoločenských vzťahov, sociálnej komunikácii na medziúrovni - v užšom kontexte sociálnych skupín, socializácia na mikroúrovni - v úzkom kontexte elementárnych komunikačných aktov v rodine, partnerstve, manželstve a pri výchove detí • pozná vhodné spoločenské správanie, spoločenský bontón a etiketa	Socializácia Primárna a sekundárna socializácia, štyri základné typy socializácie: personalizácia, kulturácia, profesionalizácia, socializácia, priebeh socializácie, sociálne učenie, Bandura, identita(W. James, Cooley, Erikson)
• vie charakterizovať znaky sociálnej skupiny • vie uviesť úlohu primárnej i sekundárnej sociálnej skupiny na formovanie osobnosti človeka	Sociálna skupina Hierarchia sociálnej skupiny, malá stredná a veľká skupina, ciele sociálnej skupiny
• vie charakterizovať základné črty pozitívneho i negatívneho vodcu • vie uviesť príklady vodcov, ktorý pozitívne ovplyvnili spoločnosť	Vodcovstvo Úloha vodcu v spoločnosti, formálny a neformálny vodca, Hersey, Blanchard, vodcovská moc, tri zdroje vodcovskej autority
• uvedomiť si, ako sa ja sám, ale aj iní okolo mňa, správajú, reagujú v konfliktovej situácii ako takej (napr. s deťmi, partnermi, manželmi), ale aj v konkrétnom konflikte na pracovisku • vie nájsť rôzne konsenzuálne spôsoby riešenia problémov • vie vysvetliť Aschov a Milgramov experiment	Konformita a podriadenosť Prispôsobivosť, antikonformita, vyhovenie, akceptácia, identifikácia, normatívny a informačný tlak, skupinová súdržnosť, manipulácia, Aschov experiment, Milgramov experiment
• vie vyjadriť svoj vlastný názor , postoj • na druhej strane vie počúvať problémy druhých s cieľom nájsť spoločné riešenie	Kooperácia a súťaživosť Kooperácia a vzájomnosť, situačné, osobnostné a úlohové faktory
• vie popísať cyklus konfliktov, rôzne typy konfliktov a možné reakcie na ne • naučiť sa predchádzať agresívnym a únikovým formám správania a konania v súkromných aj pracovných jednaniach a činnostiach	Konflikty Intrapersonálne a interpersonálne konflikty, riešenie interpersonálnych konfliktov, rolové konflikty
• vie načúvať problémom druhých • je ochotný poskytnúť pomoc trpiacemu bez nároku na možný zisk	Prosociálne správanie pomáhanie, prosociálne správanie, altruizmus, biologická, individuálna, interpersonálna, rovina sociálnych systémov, vnútorný locus of control, sociálna zodpovednosť, vlastnosti prosociálnej osobnosti

☐ vie v praxi použiť rôzne hry, ktoré slúžia na rozvoj a zlepšenie komunikácie a interakcie medzi ľuďmi	Interakčné hry Hry na rozvoj skupinovej interakcie, empatie, kooperácia, súťaživosť
---	---

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
Úvod do psychológie	- zážitkové vyučovanie - výklad - individuálne vyučovanie - skupinová práca - riadený rozhovor - diskusia - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Odvetvia psychológie	- výklad - riadený rozhovor - diskusia - výklad - zážitkové učenie - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Psychické javy osobnosti	- problémové vyučovanie - diskusia - výklad - zážitkové učenie - riadený rozhovor - prípadové štúdie - dramatizácia - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Psychológia osobnosti	- zážitkové vyučovanie - výklad - metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

	• individuálne vyučovanie • skupinová práca • riadený rozhovor □ diskusia • prípadové štúdie • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Vývinová psychológia	• zážitkové vyučovanie • výklad • individuálne vyučovanie • skupinová práca • riadený rozhovor □ diskusia • prípadové štúdie • dramatizácia • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Psychológia zdravia	• zážitkové vyučovanie • výklad • individuálne vyučovanie • skupinová práca • riadený rozhovor □ diskusia • prípadové štúdie • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
Sociálna psychológia	• problémové vyučovanie • diskusia • výklad • zážitkové učenie • riadený rozhovor • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra ďalšie zdroje	Didaktická technika
-------------------------	----------------------------------	---------------------

Úvod do psychológie	KOŠČ, M.: Základy psychológie. Bratislava: SPN, 2001 PLHÁKOVÁ, A.: Dejiny psychológie. Praha: GRADA, 2006. GAJDOŠOVÁ, E.: Prehľad psychológie. PRÍRODA. MEHL, CH. a spol.: Přehled psychologie. PORTÁL, 1999. KOPÁL, Ľ., BAČOVÁ, Z.: Náuka o spoločnosti. Bratislava: FRAGMENT, 2008 GLÁZEROVÁ, I. – FLEŠKOVÁ, M.: Sociálna psychológia. Pf UMB Banská Bystrica: 1991.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook
Odvetvia psychológie	PLHÁKOVÁ, A.: Dejiny psychológie. Praha: GRADA, 2006. HELUS, Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Praha: Grada: 2007. KOMÁRKOVÁ, R., SLAMĚNÍK I., VÝROST, J.: Aplikovaná sociální psychologie III. Sociálněpsychologický výcvik. Praha: Grada, 2001.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook
Psychické javy osobnosti	GAJDOŠOVÁ, E.: Prehľad psychológie. PRÍRODA. MEHL, CH. a spol.: Přehled psychologie. PORTÁL, 1999. KOPÁL, Ľ., BAČOVÁ, Z.: Náuka o spoločnosti. Bratislava: FRAGMENT, 2008 SAMUEL, D.: Paměť. Jak ji používáme, ztrácíme a můžeme zlepšit. Praha: Grada, 2002. STAUB, G.: Cvičení paměti pro soukromný život i povolání. Brno: 2007.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook
Psychológia osobnosti	SENGEROVÁ, G., HOFFMANN, W.: Testy osobnosti. Bratislava: Ikar, 1997. ŠNÝDLOVÁ, I.: Psychodiagnostika. Praha: GRADA, 2008 ŘÍČAN, P.: Psychologie osobnosti. Praha: GRADA, 2007 URBAN, D.: Emocionální intelligence. Praha: 1998. KOMÁRKOVÁ, R., SLAMĚNÍK I., VÝROST, J.: Aplikovaná sociální psychologie III. Sociálněpsychologický výcvik. Praha. GLÁZEROVÁ, I. – FLEŠKOVÁ, M.: Sociálna psychológia. Pf UMB Banská Bystrica: 1991.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook
Vývinová psychológia	LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.: Vývojová psychologie. Praha: GRADA, 2006 HOSKOVCOVÁ, S.: Psychická odolnost předškolního dítěte. Praha: GRADA. ONDREJKOVIČ, P., POLIAKOVÁ, E.: Protidrogová výchova. Bratislava: SPN. KOLÁŘ, M.: Bolest šikanování. Cesta k zastavení epidemie šikanování ve školách. Praha: Portál.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook

	ONDREJKOVIČ, P., BREZÁK, J. a i.: Sociálna patológia. Bratislava: SAV, 2001. Hovorme o právach i zodpovednosti. Deti predovšetkým. UNICEF: 2003.	
Psychológia zdravia	ŠNÝDLOVÁ, I.: Psychodiagnostika. Praha: GRADA, 2008 MARTINOVÁ, D., BOECKOVÁ, K.: Emocionálna inteligencia. Bratislava: SVORNOST', 1998 URBAN, D.: Emocionální intelligence. Praha: 1998. ONDREJKOVIČ, P., POLIAKOVÁ, E.: Protidrogová výchova. Bratislava :SPN. ŠNÝDLOVÁ, I.: Psychodiagnostika. Praha: GRADA, 2008 ONDREJKOVIČ, P., BREZÁK, J. a i.: Sociálna patológia. Bratislava: SAV, 2001. Hovorme o právach i zodpovednosti. Deti predovšetkým. UNICEF: 2003.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook
Sociálna psychológia	SOPÓCI, J., BÚZIK, B.: Základy sociológie. Bratislava: SPN, 2003. GABURA, P., GABURA, J.: Sociálna komunikácia. OZ Sociálna práca Bratislava: 2004. HELUS, Z.: Sociální psychologie pro pedagogy. Praha Grada: 2007 URBAN, D.: Emocionální intelligence. Praha: 1998. KOMÁRKOVÁ, R., SLAMĚNÍK I., VÝROST, J.: Aplikovaná sociální psychologie III. Sociálněpsychologický výcvik. Praha. GLÁZEROVÁ, I. – FLEŠKOVÁ, M.: Sociálna psychológia. Pf UMB Banská Bystrica: 1991.	Tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa neklasifikuje
- 3 úrovne hodnotenia:
 - 0% - 39% = NEABSOLVOVAL

- 40% - 100% = ABSOLVOVAL
- Min. 3 x aktivita (pracovné listy, domáce úlohy, ústna odpoveď)
- Test – 1 x za polrok
- 1 x prezentácia na vybranú tému (projekty, vytváranie prezentácií)

Názov predmetu	Sociológia 4.ročník, október
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť

I. Charakteristika predmetu

Predmet sociológia je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakovi orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov väzieb. Otvára cestu k realistickému sebapoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Zároveň sa predmet usiluje viesť študentov k prepojeniu riešených problémov v intenciách spoločenských, politických a právnych súvislostí.

II. Rozvíjajúce ciele predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v sociálnych, politických a právnych faktoch tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaní si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerance,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania.

III. Predmetové kompetencie

Názov tematického celku	Predmetové kompetencie
--------------------------------	-------------------------------

<u>Človek a spoločnosť</u>	• Utvárať vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti.
<u>Občan a štát</u>	• Uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie. • Zainteresovane sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života, zaujímať k nim stanoviská. • Pripravovať sa do zapájania sa do verejného života. • Poznať optimálnu formu a spôsob komunikácie. • Uvedomovať si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam. • Rešpektovať odlišné názory.
<u>Občan a právo</u>	• Správať sa k iným ľuďom zodpovedne a mravne. • Dodržiavať základné pravidlá slušnosti, konať čestne. • Nie byť zodpovednosť za svoje správanie a prácu. • Dokázať odhadnúť a korigovať dôsledky vlastného správania a konania.
<u>Aktualizácia učiva</u>	• Vedieť aktívne komunikovať a pracovať s údajmi. • Práca s IKT.

IV. Obsah vzdelávania

Ročník: štvrtý vo štvorročnej forme štúdia

Hodinová dotácia: dve hodiny

Ročník	Prehľad tematických celkov	Orientačná hodinová dotácia
Štvrtý	1. Človek a spoločnosť	16
	2. Občan a právo	22
	3. Občan a štát	18

Človek a spoločnosť (16)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vymenovať jednotlivé etapy sociologického výskumu, • dokáže porovnať makrosociologickú a mikrosociologickú úroveň výskumu, • dokáže navrhnúť hypotézy sociologického výskumu, • je schopný vypracovať jednoduchý náčrt sociologického výskumu. • vie definovať pojmy socializácia, sociálny status, sociálna rola, rolové konflikty, kríženie rolí, • na základe hrania rolí dokáže identifikovať rôzne sociálne statusy, • dokáže porovnať vplyv jednotlivých faktorov na vývin individua, • je schopný zaujať postoj k rolovým konfliktom, • dokáže posúdiť význam socializácie pre	• sociológia ako vedná disciplína, • praktické využitie sociológie, • sociologický výskum, • kroky sociologického výskumu, • človek ako individuálna a sociálna bytosť, • socializácia, • status a rola, • rolové konflikty, • kríženie rolí, • kultúra, • zvyky, obyčaje, hodnoty, normy, zákony, • deviácia a sociálna kontrola, • pozitívna a negatívna

spoločnosť, politický a právny systém. • vie <i>vymenovať</i> jednotlivé prvky materiálnej a nemateriálnej kultúry, • na príkladoch z histórie je schopný <i>ilustrovať</i> etnocentrický a kultúrno-relativistický postoj, • dokáže <i>zaujať postoj</i> ku kultúre vlastného národa, • je schopný <i>porovnať</i> dôležitosť hodnotového systému a potrebu dodržiavania noriem pre spoločnosť. • dokáže vlastnými slovami definovať pojmy: konformita, deviácia, sankcie, • vie porovnať pozitívnu a negatívnu deviáciu, • je schopný kriticky zhodnotiť význam pozitívnych a negatívnych sankcií pre spoločnosť, • vie vymedziť spoločenské, právne a politické dôsledky deviantného správania. • vie vlastnými slovami definovať pojem masová kultúra, • je schopný porovnať masovú a „vysokú“ kultúru, • dokáže diskutovať o masovej kultúre, • vie posúdiť význam masovej kultúry v rôznych politických režimoch. • vie usporiadať mocenské usporiadanie spoločnosti, • na základe poznatkov z histórie dokáže diskutovať o determinantoch sociálnej zmeny, • na príkladoch dokáže uviesť vzťah medzi sociálnou mobilitou a stratifikačnými systémami. • vie vlastnými slovami definovať pojem rodina, • vie porovnať inštitúciu v rôznych sociokultúrnych, politických a právnych systémoch, • dokáže zhodnotiť význam rodiny pre spoločenstvo, spoločnosť, právo a štát. • vie vlastnými slovami definovať ústavu, • vie vysvetliť, ktoré vzťahy v štáte ústava upravuje, • je schopný vytvoriť „ústavu“.	deviácia, konformita, sankcie, • masová kultúra, • mocenské usporiadanie spoločnosti, • výstavba spoločnosti, sociálna zmena, sociálna mobilita, • život v súkromí a spoločenstvách, • rodina, jej funkcie, • vznik rodiny, • Ústava a právna sila, • právne normy a ich sila.
--	--

Občan a právo (22)

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • dokáže objasniť podstatu vecného práva, • vie aplikovať zásady občianskeho práva, • žiak dokáže analyzovať rôzne prípadové štúdie týkajúce sa vecných práv, • je schopný diskutovať o právach k cudzím veciam. • dokáže objasniť podstatu záväzkového práva, • vie definovať vlastnými slovami objektívnu a subjektívnu zodpovednosť, • na základe analýzy prípadových štúdií dokáže určiť, či ide o objektívnu alebo subjektívnu zodpovednosť. • žiak dokáže analyzovať rôzne prípadové štúdie týkajúce sa záväzkových práv, • žiak dokáže posúdiť nevyhnutnosť dodržiavania záväzkových práv v spoločnosti. • vie vymenovať trestné činy proti rodine a mládeži, • dokáže diskutovať o sociálnych a právnych dôsledkoch trestných činov proti rodine, • je schopný zaujať postoj k potrebe právnej ochrany rodiny a mládeži. • vie svojimi slovami definovať zásady trestného konania: zásada prezumpcie nevinu, zásada legality, zásada rýchlosti konania, zásada „ne bis in idem“, zásada práva na obhajobu, zásada rovnosti strán, obžalovacia zásada, zásada verejnosti a ústnosti, zásada bezprostrednosti, zásada slobody používania materinského jazyka v trestnom konaní, • dokáže porovnať činnosť štátnych , rgánov v jednotlivých štádiách trestného konania, • je schopný posúdiť potrebu obmedzenia osobnej slobody v jednotlivých štádiách trestného konania. • vie vysvetliť zásady pracovného práva, • dokáže aplikovať práva detí do pracovnoprávných vzťahov, • je schopný posúdiť sociálne, právne a politické dôsledky detskej práce.	• rodina v občianskom práve - právo vecné, • rodina v občianskom práve - právo záväzkové, • občiansko-právna zodpovednosť, • rodina v trestnom práve • týranie blízkej osoby, • rodina v trestnom konaní, • fázy trestného konania, • predsúdne konanie, • súdne konanie, • zásady trestného konania, • zadržanie, • väzba, • výkon trestu, • rodina v pracovnom práve, • detská práca • rodina v pracovnom práve, • zmluvy • rodinné právo.

• vie vymenovať podstatné i ďalšie náležitosti pracovnej zmluvy, • dokáže diskutovať o korektných a nekorektných otázkach zo strany potenciálneho zamestnávateľa v predzmluvných vzťahoch, • je schopný vypracovať pracovnú zmluvu, • vie posúdiť výhody a nevýhody spôsobov ukončenia pracovného pomeru. • vie vymenovať rodičovské práva a povinnosti, • dokáže porovnať účinnosť jednotlivých spôsobov výchovných opatrení, • dokáže zaujať postoj k jednotlivým druhom vyživovacej povinnosti.	
--	--

Občan a štát (18)	
Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak vie/dokáže: • vie vymenovať spôsoby, akými môže participovať na správe vecí verejných, • dokáže diskutovať o výhodách a nevýhodách demokracie, • vie kriticky zhodnotiť možnosti implementácie zásad demokratického systému v krajinách s tradičnými alebo nedemokratickými systémami, • vie vlastnými slovami definovať pojmy: totalita, pluralitný štát, • na základe analýzy knihy, respektíve filmu „1984“ dokáže identifikovať základné rozdiely vo fungovaní pluralitného a totalitného štátu v politickej, ekonomickej a spoločenskej oblasti, • dokáže zaujať postoj ku totalitnému štátu, • vie vymenovať jednotlivé druhy ideológií na ľavo-pravom rozpätí politického spektra, • vie vlastnými slovami definovať pojem ideológia, • dokáže na príkladoch z histórie ilustrovať jednotlivé typy ideológií, • vie vlastnými slovami definovať typy ideológií,	• človek v politickom systéme, • občan a jeho možnosti, • občan a demokracia, • cesta k právnemu štátu, • iné typy štátu, • totalita, • pluralitný štát, • ideológia, • enviromentalizmus, • komunizmus, • socializmus, • sociálna demokracia, • tretia cesta, • liberalizmus, • konzervativizmus, • fašizmus, • nacizmus, • politické strany, • partokracia, štátostrana, • elita a vodcovstvo, • korupcia, • kletelizmus, • medzinárodné vzťahy, • medzinárodný a regionálny systém ochrany ĽP, • človek v ohrození – ĽP, • OSN a jej pridružené organizácie,

• dokáže zdôvodniť prepojenie politických strán a ideológií, • je schopný zaujať postoj ku ideológiám, • vie vymenovať politické strany na Slovensku, • vie zaradiť slovenské politické strany podľa rôznych klasifikácií, • na základe poznatkov z histórie dokáže vysvetliť sociálne determinanty vzniku jednotlivých typov politických strán, • dokáže vymenovať podmienky registrácie politickej strany, • dokáže analyzovať politické programy politických strán, • je schopný vypracovať program politickej strany, • vie vlastnými slovami definovať pojem politická elita, • dokáže vymenovať rôzne spôsoby zneužitia postavenia elity, • vie uviesť príklady kriminalizácie politicko-ekonomických elít, • dokáže vymenovať pozitívnych i negatívnych vodcov, • vie porovnať výhody a nevýhody rôznych spôsobov financovania politických strán, • na základe analýzy trestného zákona dokáže vyvodiť trestno-právne dôsledky korupcie a klientelizmu, • je schopný zaujať postoj ku korupcii a klientelizmu, • na základe analýzy textu dokáže identifikovať prvky vodcovstva, • vie obhájiť ľudské, politické a odborné prednosti vodcu, • dokáže vlastnými slovami definovať pojem medzinárodné vzťahy, • je schopný diskutovať o vplyve medzinárodných vzťahov na vnútorný politický systém, • dokáže na príkladoch ilustrovať medzinárodné konflikty, • je schopný analyzovať príčiny medzinárodných konfliktov vo vybraných ohniskách napätia, • vie navrhnúť právne a politické riešenia medzinárodných konfliktov vo vybraných ohniskách napätia,	• UNICEF, • UNESCO • mimovládne organizácie a ochrana LP.
--	---

• dokáže posúdiť dôsledky medzinárodných konfliktov pre spoločnosť, • vie vymenovať inštitúcie medzinárodného a regionálneho systému ĽP, • dokáže diskutovať o potrebe ochrany ĽP, • je schopný zaujať postoj k porušovaniu ĽP na Slovensku a vo svete, • žiak vie zhodnotiť nevyhnutnosť definovania ľudských práv, • vie vymenovať organizácie OSN venujúce sa ochrane ĽP, • vie vymenovať mimovládne organizácie venujúce sa ochrane ĽP, • vie posúdiť význam mimovládnych organizácií pre jednotlivca i pre spoločnosť.	
--	--

V. Metódy a formy práce

Názov tematického celku	Metódy a formy práce
<u>Človek a spoločnosť</u>	• výklad • problémové vyučovanie • riadený rozhovor • diskusia • výklad • práca s textami • žiacke referáty • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Občan a štát</u>	• frontálne vyučovanie • žiacke referáty • problémové vyučovanie • skupinová práca • samostatná práca • diskusia • výklad • práca s dokumentami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Občan a právo</u>	• výklad • žiacke referáty • projektové vyučovanie • riadený rozhovor

	• štúdium odborných časopisov • práca s dokumentami • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií
<u>Aktualizácia učiva</u>	• odborná exkurzia • metóda problémového a výskumného vyučovania s podporou umelej inteligencie a digitálnych technológií

VI. Učebné zdroje

Názov tematického celku	Odborná literatúra d'alsie zdroje	Didaktická technika
<u>Človek a spoločnosť</u>	SOPÓCI, J. – BÚZIK, B.: Základy sociológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1995. KEENE, M.: Svetové náboženstvá. Bratislava: Ikar, 2003. JANDOUREK, J.: Úvod do sociológie. Praha: Portál, 2009. Internet, knižnica	tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook,
<u>Občan a štát</u>	TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: Právo pre každého III. Občianske právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. Internet, knižnica	tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook,
<u>Občan a právo</u>	TÓTH, R.: Základy politológie, 1. vydanie. Bratislava: SPN, 1994. KRSKOVÁ, A. – KRÁTKA, D.: Základy práva, 4. vydanie. Bratislava: SPN, 2001. BRIESTENSKÝ, L. – STRAPÁKOVÁ, Z.: Právo pre každého III. Občianske právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1999. HRUBALA, J.- ŽILINČÍK, P.: Právo pre každého II. Trestné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 1998. BRIESTENSKÝ, L.: Pracovné právo. Právo pre každého V. Pracovné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2001. HRUBALA, J.- ROHÁRIK, J.: Právo pre každého IV. Rodinné právo, 1. vydanie. Bratislava: OSF, 2000. HORVÁTH, E.: Právna rukoväť pre každého. Žilina: Poradca, 2005. ZÁKONY II/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. ZÁKONY III/ 2010 – Žilina: Poradca, s. r. o. Internet, knižnica	tabuľa, učebnica, dataprojektor, notebook,
<u>Aktualizácia učiva</u>		

VII. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie a klasifikácia žiakov vychádza z Metodického pokynu č. 21/2011 na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl a z Vyhlášky 318/2008 Z. z. (Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky o ukončovaní štúdia na stredných školách).

- Predmet sa neklasifikuje
- 3 úrovne hodnotenia:
 - 0% - 39% = NEABSOLVOVAL
 - 40% - 100% = ABSOLVOVAL
- Min. 3 x aktivita (pracovné listy, domáce úlohy, ústna odpoveď)
- Test – 1 x za polrok
- 1 x prezentácia na vybranú tému (projekty, vytváranie prezentácií, filozofické eseje)